

A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI

XXXVIII. évfolyam

2017/2

Kodály Zoltán

Hegy havára könyökölve
néz le a magyar Alföldre,
Erdély felől Kecskemétre,
a halálból a bölcsőre.

Most már így lesz, már örökké
torka, tüdeje a csöndé,
onnan szó és sóhaj által,
nem jön ember lábbal, szárnyal.

Ha szól, visszhang lesz az immár,
lelkünkől kizengő zsoltár,
sóhaja is fel-felrémlik,
ha a kínokat ránkmérlik.

Aki volt egy, lett szétosztva
végtelen, a nép hordozza
szóban, dalban, hallgatásban,
él szüntelen áramlásban.

Leszáll is a hegy haváról,
közeli emlékből, gyászból,
mint ahogy a romló testen
tüllép, ami sérthetetlen.

Csukás István

A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI

SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA

XXXVIII. évfolyam – 2017/2
június

TARTALOM

XIII. Magyar Karvezető Konferencia és Fialat Karvezetők Versenye a Kodály-év jegyében – <i>m. n-n k.</i>	4
Köszöntő – <i>Kutnyánszky Csaba</i>	5
Kodály zenepedagógiai művei: a „karéneklés iskolája” – <i>Ittész Mihály</i>	7
Kerekasztal beszélgetés – <i>Szőnyi Erzsébet, Bónis Ferenc, Sárosi Bálint, Sebestyénne Farkas Ilona, Somorjai Paula</i> – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	10
Budapesti Lantos Kórus – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	30
Emlékezés – <i>Gerenday Ágnes</i>	35
Kodály és Székesfehérvár – <i>Hartyányi Judit</i>	37
Kodály emlékhangverseny Debrecenben – <i>Szesztay Zsuzsa</i>	40
Püspökladány múltja és jelene Sárosi Bálint Püspökladányban – <i>Benczéné Mező Judit</i>	43
Óvodapedagógusok IV. Országos Kórusfesztiválja Püspökladányban – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	45
Énekeljetek és Örvendjetek – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	49
MISERERE c. oratórium bemutatója – <i>Bozsay Gábor</i>	50
Zeneiskolai Kórustalálkozó – <i>Igó Lenke</i>	51
Csillagszóró – M. Katanics Mária emlékére – <i>Anker Antal</i>	53
Dicsérni jöttem Tibort... – <i>Soós András</i>	57
Jótekonysági koncert Londonban – <i>M. Dietrich Helga</i>	59
„Megkésett melódiák...” Vikár László – <i>Szőnyi Erzsébet</i>	61
VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztivál – <i>Ruthner Judith</i>	63

A címodalt Borsos Miklós alkotásával Szántó Tibor tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a Magyar Kodály Társaság

Felelős kiadó: a Magyar Kodály Társaság elnöke

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatói

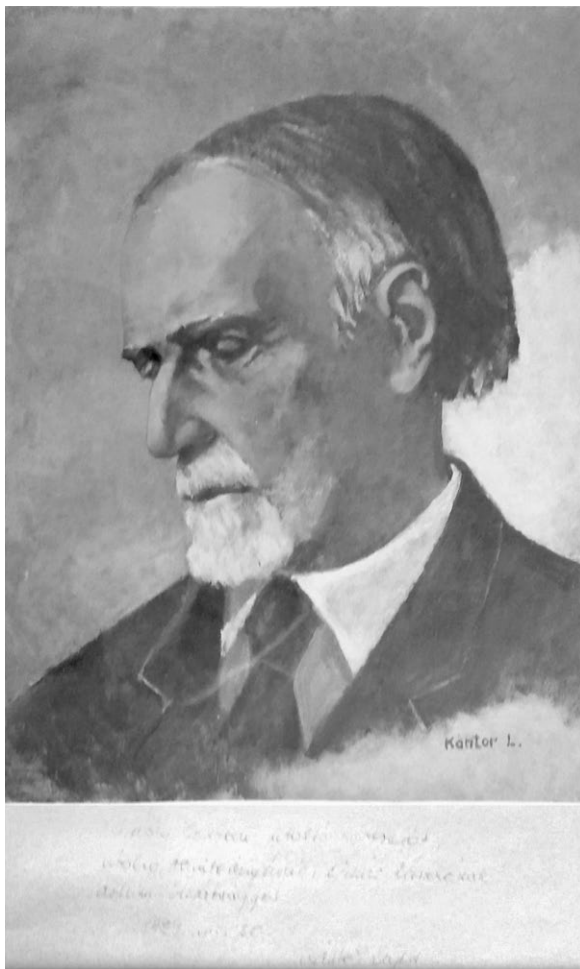
Nemzeti Kulturális Alap

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

Kodály Zoltán ***Kántor Lajos alkotása***

Dedikáció:

„Kodály Zoltán utolsó portréját, utolsó
tanítványának, Vikár Lászlónak
adom barátsággal
1999. április 20. Kántor Lajos

XIII. Magyar Karvezető Konferencia és Fiatal Karvezetők Versenye a Kodály-év jegyében

a Zeneakadémia, Kupolatermében,

2017. március 24-25.

a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek Szövetsége
és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rendezésében

A rendezvény védnöke:

Kodály Zoltánné Péczely Sarolta és Szőnyi Erzsébet

A két napos rendezvény során előadások és gyakorlati bemutatók követték egymást. A téma középpontjában a Karéneklés és Kodály Kórusművei álltak. „Énektanítás kisgyermekkortól, mint a karéneklés megalapozása” címmel *Sapszon Ferenc* előadása hangzott el. Gyakorlati bemutatót tartott a Kecskeméti Kodály Iskola Gyermekkarával: *Szegedi Ildikó*. „Készségfejlesztés Kodály pedagógiai műveivel” való foglalkozást, az érdi Körösi Csoma Sándor Általános iskola 6. osztályos tanulóival *Rápli Györgyi* tartott. „Zenepedagógiai és a kórusművek külföldi élete” címmel *Hartyányi Judit* beszélt külföldi tapasztalatairól.

Kodály kórusműveiről szólt a második nap sorozata. Zenetörténeti megközelítésben, szólt: *Arany János*. Egyházzenei megközelítésben: *Dr. Tardy László* és *Berkesi Sándor*. Népzenei megközelítésben: *Dr. Szalay Olga*.

A délelőtti előadásokat, *Cigány Zoltán és Fehér Anikó*: „Ha felmegyek Kolozsvárra... Portré Balla Ferencné Szász Etelka szamosújvári énekesről” című film bemutatása követte, előadó: *Dr. Fehér Anikó* volt.

Délután „Kodály Kórusműveinek előadói tradíciói és a mai gyakorlat” címmel négy előadás hangzott el, nagy elődök hangfelvételeinek elemzésével, a következő megosztásban.

Gyermekkarok: *Hraschek Katalin*; Női karok: *Dr. Mindszenty Zsuzsánna*; Férfi karok: *Dr. Lakner Tamás*; Vegyeskarok: *Dr. Kollár Éva*

Befejezésül Zárókoncertet adott a **Budapesti Monteverdi Kórus Kollár Éva** vezényletével.

(A rendezvényen elhangzott:

Köszöntő és Kodály Zoltán zenepedagógiai művei a „karéneklés iskolája” című előadásokat és a

Kerekasztal beszélgetést eredetiben közöljük.)

m. n-n k.

Köszöntő

*Tisztelt Elnök Asszony,
Tisztelt Tanárnők, Tanár Urak,
Kedves Kollégák!*

Idén tizenharmadik alkalommal ülnek össze a hazai kórusélet jobbító szándékú képviselői, hogy a KÓTA és a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem által szervezett Karvezető Konferencián megosszák egymással gondolataikat, öröködjenek hagyományaink felett és formálják a kórusok és karnagyok jövőképét. A konferenciát követően kerül sor immár hagyományosan a Fiatal Karvezetők versenyére is, mely a versenyzőknek megmérettetési lehetőséget ad, a szakmai közönség számára pedig betekintést enged a karvezetés-oktatás világába, egy pillanatfelvételt mutat arról, hogy a leendő karnagy-generáció – még jelentős tapasztalat nélkül – hogyan tud helyt állni igazi téthelyzetben. A konferencia és a verseny közös rendezése újabb fontos állomása a KÓTA és a Zeneakadémia közötti szoros együttműködésnek.

Az idei karvezető konferenciát és a versenyt is áthatja Kodály Zoltán szelleme, hiszen idén ünnepeljük születésének 135. évfordulóját és emlékezzünk meg halálának 50. évfordulójáról. Ma is érvényesek Szokolay Sándor szavai, melyeket 1982-ben, Kodály születésének 100. évfordulóján mondott: „Kodály Zoltán számunkra a szellemi felemelkedésünk szimbóluma.” Ebbe az egy tömör mondatba sűrítette Szokolay Sándor mindazt a szakmai, művészi és emberi portrét, mely Kodály személyében a jellem, az erkölcs, a hazaszeretet, az igényesség, a holtig tartó tudásvágy elemeit mutatta fel követendő példának.

Az egyúttlét lehetőséget ad arra, hogy az elmúlt időszak történéseiről is véleményt cseréljünk. A teljesség igénye nélkül:

Változatlanul megoldatlan az alsó tagozatos ének-zene órák szaknári ellátottsága és a felső tagozatos ének-zene órák számának visszaállítása.

Nem nevezhető sikertörténetnek a mindennapi éneklés bevezetésének eddigi útja.

E héten (talán az utolsó pillanatban) végre megszületett a kormányhatározat a „Kodály Program” I. szakaszáról, így már biztonsággal szervezhetők az év Kodály-programjai.

Az idei tanév elején, szeptember 1-i hatállyal módosították a középfokú szakképzés tanterveit, benne a zenei szakgimnáziumokét is. Ennek eredményeképpen tartalmában és óraszámában sérül a zenetörténet, súlyosan sérül a szolfézs és a zeneelmélet oktatása.

Ez év februárjában egy olyan film hozott (egyébként méltán) dicsőséget a magyar filmművészetnek, mely egy deviáns kóruspedagógiai

gyakorlatot mutat be, ugyanakkor a kórust mint igazi közösség-építő erőt is láttatja.

És végül a moldvai szőnyegszövés, a csehországi bábjátzás, és mások mellett az UNESCO felvette a Szellemi Kulturális Örökség listájára a népzene „Kodály-módszer” szerinti megőrzését. Balog Zoltán miniszter ez alkalommal nyilatkozta: „Bízunk benne, hogy ez a nemzetközi elismerés hozzájárul az iskolai ének- és zenetanulás kultúrájának erősítéséhez és megújításához.” (...) Bízunk benne mi is.

Legyen szabad egy pillanatfelvételt felvillantanom a felsőfokról is. Őszinte örömmel tölt el, amikor egyik-másik hallgatónk rácsodálkozik Kodály 150. *genfi zsolttárának*, *Pünkösdlőjének*, *Lengyel László-jának* szépségére, az énekhangra rendkívül érzékeny anyagkezelésre, a mesterségbeli tudásra épülő, részleteiben is kidolgozott és eleven szerkesztésmódra, vagy éppen arra, hogy milyen mély szimbólumok rejtőznek a népdalfeldolgozások szövegei mögött. Ugyanakkor fájó szembesülni azzal a jelenséggel, hogy egyre nő azon hallgatóknak a száma, akik ezeket az élményeket az alap- és középfokon nem élhették át, s ennek eredményeképpen a karirodalmi jártasságukban is komoly hiányosságok tapasztalhatók. És ezek a gyermekkorban meg-nem-szerzett tapasztalatok, az együtt-muzsikálás elmulasztott közösségi élményei később nem pótolhatók.

Van tehát miről beszélnünk, talán soha nem éreztük annyira szükségét a konferenciának, a párbeszédnek, és egy mindenki által elfogadott szakmai minimumnak, mint napjainkban. Kodály 50 évvel ezelőtt úgy engedte el a kezünket, hogy nem hagyott kétséget a feladatról, ami előttünk – immár generációk előtt – áll. A nemes harc megvívása, és a felelősség immár a miénk.

A konferencia programja az évfordulóhoz igazán méltó kínálatot mutat. Képet kaphatunk a kisgyermekkorú karéneklés nehézségeiről és szépségeiről, Kodály zenepedagógiai műveinek sokoldalú adaptációjáról és nemzetközi beágyazottságáról, Kodály kórusműveinek zenetörténeti-, egyházzenei- és népzenei vonatkozásairól, a kórusművek előadói praxisának változásáról. Fontosak számunkra a Kodályhoz fűződő személyes emlékek is, melyeket nagy tanáraink egy kerekasztal-beszélgetés során osztanak meg a hallgatósággal. A kerekasztal-beszélgetés hozzájárulhat ahhoz a képhez is, melyet Illyés Gyula rajzolt meg Bartókról és Kodályról. Így írt:

„Bartók és Kodály – eleven közösség szolgálatát vállalta... Miért épp Bartók és Kodály szava hangzott a legtisztábban: legvilágosabban? (...) Nem a szavakkal szóltak igazánból, hanem a magatartásukkal. S mintha mégis, mintha a zenében is ez volna a fontosabb: a jellem szava és szövege.” Zenéjük legfőbb vonása „a közösség megtartó és megváltó erejében való hit, vagy legalább remény.”

Tisztelt Egybegyűltek! „Lendüljön fel” hát újra – legalább gondolatban – az *Illyés Gyula* által is megénekelte kodályi „karmester-pálca”,
„mert egybe álltunk általad,
s az is, ki nem dalol,
érzi a Lét, a Rend szabad
összhangját valahol.”

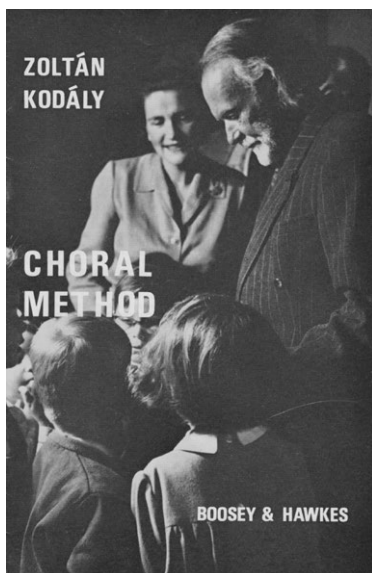
Köszönöm megtisztelő figyelmüket, a konferenciához tartalmas idő-töltést, szakmai feltöltődést kívánok!

Kutnyánszky Csaba

Kodály zenepedagógiai művei: a „karéneklés iskolája”

Önkényesnek tűnhet fel, ha Kodály zenepedagógiai műveit – a kétszólamú gyűjteményeket és a Triciniát – a *karéneklés iskolája* gyűjtőnévvel illetjük. A címbeli idézőjel árulkodó lehet azonban az olvasó számára, hogy valahol mégiscsak szerepel ez az összefoglaló cím. Kodály pedagógiai műveinek az 1960-as években a londoni Boosey and Hawkes kiadónál megjelent sorozatát beharangozó kis reklámfüzet címlapja szerint: *Kodály Choral Method* = *Kórus módszer*, de egészen pontosan nehéz magyarul visszaadni.

A kis írás magyarul a *Visszatekintés* III. kötetében olvasható (113. oldal) Bónis Ferenc fordításában. A német kiadás a *Chor Schule* sorozat-címet kapta, s a fordító alighanem helyesen járt el, amikor ennek megfelelően *A karéneklés iskolája* címet adta a magyar változatnak. Hogy a zeneszerző egyetértett az angol/német címmel, mi sem bizonyítja jobban, mint hogy előszó is írt a füzetbe. Ebben Kodály felidézi az 1920-as éveket, amikor érdeklődése a gyermekkarok, majd a zenei nevelés kérdései felé fordult. Megemlíti, hogy az angol kóruskultúrától milyen ösztönzést kapott,

s ezt szeretné viszonzni az énekgyakorlatok angol kiadásával. Így zárja az Előszót: „Korábbi kórusaim meleg fogadtatása arra a reményre jogosít, hogy angolul beszélő fiatal barátaim hasonló módon fogadják a Karéneklés iskoláját is.” (E mondat megértéséhez tudni kell, hogy több gyermekkari darabja az Oxford University Press kiadónál már az 1920-as évek végén megjelent és többé-kevésbé a repertoár részévé vált.)

A Kodály zeneszerzői műhelyéből kikerült első kifejezetten pedagógiai célú munka a *Bicinia Hungarica* – még sorszámozás nélküli – első füzeté volt 1937-ben. Költői ajánlása a hajdani galántai iskolatársaknak, játszópajtásoknak szól és közös éneklésre hív: „A nagy harmónia” csak kórusban születhet meg. A kis kétszólamú darabok tehát az első lépést jelentik a karéneklés felé. Az 1941-ben, a második kiadáshoz írott utószó¹ – ami sajnos évtizedeken át kimaradt a kiadásokból – ezzel mintha el-lentmondásban lenne, legalább is a közös éneklést más keretbe helyezi.

„Végül hangsúlyozom, e füzet tartalma, kivéve a külön is megjelent hosszabb darabokat,² nem nyilvános előadásra van szánva, hanem az énekóra változatosabbá tételére.” – írta Kodály. Mégsem zárja ki teljesen a zeneszerző a hangversenyen való előadás lehetőségét: „Ha mégis arra kényszerül valaki, hogy akár idő, akár haladottabb kórus híján ezekben ad elő nyilvánosan, ajánlatos, hogy összeillő két vagy több darabból sorozatot szerkesszen...” Példákat is ad, csak sorszámokkal utalva a csokorba kötött darabokra. (Megjegyzendő, hogy a sorszámok a füzet teljes, megcsonkítatlan kiadása szerint érvényesek.³) A szerzői javaslat miniatűr háromtagú (triós) és rondóformákat ad példaként, még szöveges és szolmizációs darabokat is összeillesztve. Az utóbbiakhoz a *la-lával* éneklést javasolja, „hacsak nem találnak ki rá a gyermekek valami talpraesett szöveget, amire volt már példa”.

Háromtagúak: 9. – 15. – 9. / 18. – 32. – 18. / 28. – 26. – 28. /

Rondók: 2. – 11. – 2. – 13. – 2. / 17. – 3. – 17. – 6. – 17.⁴

A kórusművek és a biciniumok/énekgyakorlatok kapcsolatát a tematikus anyagban vagy a szerkesztésmódok hasonlóságában is kereshetjük.

1 Néhány megjegyzés az I. füzet második kiadásához. Budapest: Magyar Kórus, 1941. Ld. Visszatekintés I. 64-69.

2 A *Három gömöri népdal* című kis szvitről van szó, amely „Különlenyomat a Bicinia Hungaricából” megjegyzéssel jelent meg, de tudtommal a gyűjteményben soha nem szerepelt, csak lapkottaként jelent meg.

3 Mint ismeretes, hosszú időn keresztül csak „istentelenített” kiadás, vagyis az 1. és a 60. számot – Karácsonyi ének, Miatyánk – nélkülöző 58 átszámozott darabot tartalmazó füzet jelenhetett meg. A példák „teteleinek” számozásában a még mindig közkézen forgó csonka kiadás szerint mindegyik szám eggyel kisebbnek értendő 2. = 1. , 9 = 8. stb.

4 Ezeket és a nyomukban járó saját összeállításokat értelemszerűen úgy kell betanítani, hogy folyamatosan, új hangadással nem megszokítva tudják énekelni a karénekesek.

A *Válogatott biciniumok* 3. száma (szolmizációs betűkottával) és a 77 *kétszólamú énekgyakorlat* 3. száma (ötvonalas lejegyzéssel) a *Katalinka szállj el* kezdetű gyermekdal kissé eltérő egy szakasznyi ellenpontos fel-
dolgozásait adja a leendő karénekesek ajkára.

Az **Ürgeöntés**hez két lépcső is vezet: a *Kis emberek dalai* 45. száma „zsugorított” népdalszerű dallamával majd ennek kétszólamú feldolgozása a *Válogatott biciniumok* 11. számaként. Végül maga a kórusmű *Gazdag Erzi* népdalra írott verses „történetével”.

Megemlíthetjük a *Röpülj páva* (Fölszállott a páva) kvintkánonját is a BH II. füzetéből (72. sz. a teljes kiadásban) mint az Ady-megzenésítés előiskoláját.

A *Bicinia Hungarica* népdal-alapú darabjaiban, legyenek akár régi stílusú, lefelé kvintváltó dallamok, akár új stílusúak, Kodály megtalálta a polifonikus–imitációs szerkesztés lehetőségét. Két példát idézünk, melyek elég meggyőzően mutatják a pedagógiai darabok és a nagyszabású karművek közötti zenei kapcsolatot, még ha esetlegesnek is véljük őket.

Az **A A⁵** viszony az 1. és 2. dallamsor között a fuga-szerkezethez hasonló kezdést tesz lehetővé.⁵ BH. II. 97. sz. *Nem hitted, hogy katona leszek én* első sora meglepő rokonságot mutat dallamvonalában és néhány hangjában a *Jézus és kufárok* fuga-témájával (21-28. ü.):

l, f / m r / sf m / dt, l, /)
t, / dt,--l, / **f f / m r / tl—m / r dr / m r / l,-- /⁶**

Ugyancsak a motetta fugatémáját, s főleg annak ellenpont-folytatásának tekervényes szekvenciáját juttathatja eszünkbe a 66 *kétszólamú énekgyakorlat* 44. száma:

4/4 m f m l, / rd t, l,-- / **l,si,l,t, dt,dr** / rim—ri mfsfi / s

Talán e néhány kiragadott példa is mutatja, hogy Kodály hangversenyre szánt művei és az énekgyakorlatok számos nyilvánvaló és talán még több titkos szálon állnak kapcsolatban egymással, hiszen ugyanaz a zenei szerzői gondolkodás és ihlet hozta létre őket, s így ugyanannak az életműnek az elidegeníthetetlen részei.

Ittész Mihály

5 *A magyar népzene* c. monográfia III. A mai magyar dallam stílusa c. fejezetében egy 15. szá-
zadi francia példából kiindulva a dallamszerkezet keletkezéséről elmélkedve írja Kodály (40.
old.): „A-nak egy kvinttel magasabb ismétlése talán összefügg a többszólamú zenével is, mely-
ben oly gyakori a második szólamnak felső kvinten való belépése.” – Kodály éppen az ellen-
kezőjét csinálja: a monofonikus dallam sajátos kvintváltó szerkezetét használja ki, hogy
a többszólamúság felé vezesse az abban járatlan magyar zenetanulót.

6 Különböző hangnemű dallampéldák összevetésénél mutatja meg muzikális előnyét a relatív
szolmizáció.

Személyes emlékek Kodályról

Kerekasztal beszélgetés

A beszélgetést vezette *Dr. Márkusné Natter-Nád Klára*, a Magyar Kodály Társaság Hírei főszerkesztője. Résztvevők: *Dr. Bónis Ferenc* Erkel-, Széchenyi- és Szabolcsi Bence-díjas zenetörténész, a zenetudományok kandidátusa; *Dr. Sárosi Bálint* Széchenyi-díjas népzene kutató, a zenetudományok akadémiai doktora; *Prof. Szőnyi Erzsébet* Kossuth-díjas zeneszerző, a Nemzet Művésze; *Sebestyénné Farkas Ilona* karnagy, zenetanár, az MKT elnökségi tagja; *Somorjai Paula* énekművész, karnagy, az MKT elnökségi tagja. Bemutatásra kerültek *Kertész Gyula* fotóművész archív felvételei.

M. N-N. K.: Szeretettel köszöntöm megjelent kedves vendégeinket, akiket arra kérünk, hogy Kodály Zoltánnal kapcsolatos személyes emlékeikről szóljanak nekünk. Bevezetésként két fotót vetítünk.

Osztálytalálkozó 1948-ban

Kertész Gyula, Kodály Zoltán, Engel Iván, Serly Tibor, Leiber Mátya, Szelényi István, Ádám Jenő, Bárdos Lajos, Szigeti Mihály, Kerényi György

Az első, 1948-ban készült felvételen Kodály Zoltánt egykori zeneszerzés tanítványainak körében láthatjuk. Ebből a generációból Kertész Gyula fia, ifjabb Kertész Gyula még közöttünk lehet.

A következő fotó Kodály Völgy utcai nyaralójában készült, a Mestert tanítványai, Kertész Gyula és Bárdos Lajos kis gyermekeivel örökíti meg.

A beszélgetésre felkértük **Eősze László** professzor urat, bár személyes jelenlétet nem tudott vállalni, de levelet kaptunk, ebből szeretnék idézni:

„Tizenhárom éven át dolgoztam Kodály Zoltán mellett, életrajz írója voltam. Az évek során egyre bensőségesebbé váló kapcsolat következtében, életem legértékesebb szakaszának tekintem ezt az időt.”

Most elsőként megkérem **Szőnyi Erzsébetet**, aki már iskolás korában megismerte a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumban Kodály Zoltánt, hogy meséljen élményeiről.

SZ. E.: Általában ismerős már a történet, hogy annak idején a Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban *Sztojanovits Adrienne* volt az énektanár, és elsőől nyolcadikig oda jártunk, tehát nyolc év állt rendelkezésre ahhoz, hogy a zenei képességeinket kifejlesszük és a kultúrát megalapozzuk magunkban. A csoda az volt, amire én csak később, felnőttkoromban jöttem rá, hogy minden alkalommal, amikor valami hangverseny volt, Kodály Zoltán ott volt. Tehát az én első élményem Kodállal kapcsolatban az, hogy nem vettem tudomásul, hogy ott van, mert annyira nem volt érdekes, mindennapos volt az otléte, mert Kodály Zoltán olyan kapcsolatban volt Sztojanovits Adrienne-nel, hogy – már történelem, ugye, hogy a *Pünkösdőltöt* neki ajánlotta. Van egy olyan mellékes történet is, valamelyik Kodály-írásban is benne van, hogy mikor Toscanini Magyarországra jött, akkor Kodály elvitte őt a Várba... – a mostani Hilton szálló helyén volt az az iskola, ahová én is elkezdtem járni, – a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumba, ott ki van téve egy emléktábla, és ott Kodály megmutatta Toscanininek azt az énekkart és meghallgattatta vele.

No, az én első emlékeim tehát olyanok voltak, hogy egyrészt hatodikos gimnazista koromig nem különösebben tűnt föl nekem az, hogy egy nagy ember van ott közöttünk, és nagyon gyakran; hanem attól kezdve aztán már elég sokat szerepeltem az iskolai énekkari hangversenyeken, mint zongorakísérő, mert azt hiszem, ez nóvum lesz mindenkinek, aki itt van, hogy mi úgy kezdtünk el ismerkedni a magyar népdalokkal Adinéninél, hogy a Kodály-féle népzene-füzetekből, a zongorakíséretes anyagból unisono a kórus énekelte a népdalokat és én kísértem zongorán, mint hatodikos gimnazista. Ilyen alkalommal volt aztán lehetőségem arra, hogy Kodályt személyesen is megismerjem, mert volt egy népdalverseny az iskolában, azt megnyertem, és kaptam egy dedikált fényképet tőle, amit nem tőle kaptam személyesen, hanem az Adi néni kapta Kodálytól azzal, hogy adja oda nekem. Úgyhogy ez meg volt közvetlen kapcsolat, hogy nem nekem volt közvetlen kapcsolat.

A közvetlen kapcsolat a Tanár Úrral az már itt az én kedves alma materemben történt, amikor népzeneórára hozzá jártam. És folytatódott azzal, ami szintén köztudott, hogy mikor tanár úr vidékre ment Emma asszonnyal egy évre, az 1945-46-os tanévben, akkor én tanítottam helyette népzénet. Hát a kapcsolat így kezdődött, és ez egy életen át tartott és tart a mai napig is, mert bár most már odaáról, de még mindig tart a kapcsolat. Köszönöm.

M. N-N. K.: Köszönjük a beszámolót. És ha már az alma mater szóba került, kérném a harmadik fotót, egy archív felvételt a Zeneakadémiáról.

1947 decemberében Zathureczky Ede köszönti a 65 éves Kodályt, középen Emma néni áll, a felvételen többek között Fischer Annie, Tóth Aladár, Kadosa Pál, Gárdonyi Zoltán láthatók.

Most pedig a Zeneakadémia további életével kapcsolatban szeretném felkérni **Bónis Ferenc** tanár urat, hogy mondja el emlékeit Kodály Zoltánról.

B. F.: Tisztelt Hölgyeim és Uraim, engedjék meg nekem, hogy itt felhasználhassam puskának a két nappal ezelőtt megjelent *Kodály-emlékek* című írásomat,¹ amelyet a jelenlévők közül legfeljebb Ittzés Mihály ismerhet, mert az én emlékeim után ő következnek egy cikkel, amelyik történetesen az én két könyvemről szól. Tehát az első Kodály emlékem az volt, hogy 1948 nyarán elmentem a Károlyi-kertbe, ahol is a *Psalmus hungaricus* ősbemutatójának a negyedszázados jubileuma alkalmából Kodály-est volt, amelyet ketten vezényeltek, Ferencsik János és – a záró számot – maga a Mester. Akkor láttam Kodályt életemben először, és hát különösen akkor hallottam először dirigálni. Nagyon eszköztelenül vezényelt. Nem úgy, mint egy igazi karmester, tehát nagyon oda kellett figyelni a zenekari tagoknak, de azok odafigyeltek, mert ők is tudták, hogy milyen eseménynek a részesei. Nagy társadalmi esemény, ami ritka dolog, ott volt Szakasits Árpád, Ortutay Gyula, a Tudományos Akadémia vezetői, tehát olyan állami, politikai vezetők, amilyeneket azóta nemigen látunk hangversenyen megjelenni. Nagyon nagy élmény volt.

Ez volt az első Kodály-est, és utána mindent elkövettem, hogy valamikor majd a Mester közelébe kerülhessek, ami sikerült is. Vele személyesen az 1949-50-es tanévben találkoztam először, a Zeneakadémia Kistermében, a népzeneórán. Hát ez a Kodály-féle népzeneóra nem ért föl a dirigens Kodály keltette élménnyel, először is azért, mert alig lehetett hallani. Neki nem volt érces hangja, a teremben nem volt elektromos hangerősítés, és hát a zeneakadémiai Kisterem, ezt mindannyian tudjuk, nem olyan kis terem, mint gondolnánk a nevéből, csak viszonylag az a nagyteremhez képest. Ha benépesítette 100-200 hallgató, ami a legnagyobb figyelem esetén is bizonyos alapzajjal járt, akkor ugyancsak hegyeznie kellett a fülét annak, aki a halk hangú Kodály szavait meg akarta érteni. Ám ha szerencséje volt és az első sorban talált helyet, akkor sem biztos, hogy eljutott hozzá a Mester tanítása, mert ő, József Attilával szólva, nem középiskolás fokon tanított. Az a 100-150 népdal, amelyet akkoriban ismertem, de soha nem elemeztem – azt se tudtam, hogy mi fán terem a népdalelemzés –, nem bizonyult kellő alapnak a Kodálytól hallottak megértéséhez. Ő már az első alkalommal úgy szólalt meg, mint aki egy nagyon-nagyon régen megkezdett beszélgetést folytat. A kezdő keveset profitál belőle, legfőlegbb annyit, hogy ráébred mérhetetlen tudatlanságára, amelyre jellemének megfelelően kétféleképpen reagált: vagy elkedvetlenedett, vagy megpróbálta összeszorított fogakkal meg-

---

1 Bónis Ferenc: Emlékek Kodályról. *Forrás* 49. évf. 3. szám, 2017. március, 122–124. o.
Interneten: <http://www.forrasfolyoirat.hu/1703/bonis.pdf>

szerezni valahol azt az alaptudást, amellyel immár megélhet a Kodály-órak magaslati levegőjében.

1951-52-ben Kodály 70. születésnapjára készült az ország. Főtanszak-tanárom a zenetudományi tanszakon Szabolcsi Bence – egykor maga is Kodály-növendék, aki tanítványi, vagy inkább fiúi szeretetét mindhalál-ig megőrizte szellemi atyjához – emlékkönyvet adott ki a jeles alkalom-ra, ez volt az évek során tízkötetessé bővült *Zenetudományi Tanulmányok* első kötete. Mivel nem sokkal korábban Keszthely kastély-könyvtárában fölfedeztem egy addig ismeretlen kézírásos verbunkos-gyűjteményt, megbízást kaptam, hogy ennek közkinccsé tételével vegyek részt magam is a kötet munkálataiban. Megtisztelő, de korántsem könnyű feladat volt a rengeteg ismeretlen verbunkos-dallam azonosítása, az ismert melódiák előfordulásának feltüntetése, az ismeretlenek közlése. Tanácsért, felvilágosításért szabad volt azonban fölkeresnem Kodály tanár urat. Jóval később tudtam meg, hogy ő az évtizedek során kétezer darabból álló verbunkos-gyűjteményt teremtett, nem szólva azokról a ritka darabokról, egyebek közt a galántai táncok két füzetéről, amelyeket, hogy ne hiányozzanak a kollekciónak, saját kezűleg lemásolt. Egyszóval hogy első számú szakértője volt ennek a témának is. A Magyar Tudományos Akadémia palotájának egyik szerény szobájában fogadott, egy kicsiny asztalnál ülve, ennek fiókjából egy sáros, összegyűrt, gyanúsán barna színű népdal-lejegyzéseket vett elő. Hozzám intézett első mondat akkor, 1951-ben így hangzott: „Az orosz paták nyoma” – azzal a beszenyezett támlapokra mutatott.

A Köröndön jóval később, 1954-ben kereshettem föl először: a Magyar Rádió 1955-ös Bartók-ciklusához kértem tőle megnyitó beszédet. Ahhoz a zongora-sorozathoz, mely a korábbi évek részleges tiltása után első ízben merte kimondani, hogy Bartók életműve egy és oszthatatlan. Egy korábbi beszédét kellett legépelnem és elvinnem neki, ezt kívánta az alkalomnak megfelelően kiegészíteni. Ez az újrafogalmazott beszéd 1955. január elsején hangzott el a Magyar Rádióban, Bartók-évvé nyilvánítva a teljes esztendő és megadva a tenorját annak a nagy kórusnak, mely az elkövetkező évek növekvő Bartók-kultuszában hangot kapott:

Bartók diadalmas, végleges hazatérésének feltétele – mondotta itt Kodály – a zeneileg művelt ország. Ennek munkálására kell összefogni minden tényezőnek. Ha majd egykor azokhoz is eljut művészetete, akiktől ered: a dolgozó néphez, s az megérti: akkor lesz magyar zenekultúra, akkor lesz igazán boldog a nép!²

Profétai ihletettséggű szavak voltak ezek, aktualitásuk két emberöltő elteltével sem csökkent. Megkockáztatom, inkább növekedett.

---

2 Kodály Zoltán: Bartók emlékezete. In Uő.: *Visszatekintés. Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok* II. Sajtó alá rendezte Bónis Ferenc. Budapest 1/1964. Zeneműkiadó. (Magyar zenetudomány 5.), 461–463. o. Idézet a 463. oldalról. Legújabb kiadása 2007, 2008. Argumentum Kiadó.

E drámai hangú bevezető után Kodálynak több rádióelőadását szerkeszthettem még, köztük a *Folklorista Bartók, Szentirmaytól Bartókig, Szóval – kultúr, és Erkel és a népzene* címűeket. Más műsoraimat is megtisztelte közreműködésével, bevezetőt mondott a nagy svájci karmestert, Ernest Ansermet-t köszöntő születésnap programhoz, majd a hiteles tanú szavával emlékezett meg az akkor ötvenöt esztendeje komponált Bartók-opera, a *Kékszakállú herceg vára* születéséről és bemutatójáról.

A köröndi lakásnak, a mai Emlékmúzeumnak négy szobája volt, Kodály vagy dolgozószobájában fogadta a látogatót – ez az L alakú lakás Andrassy úti, rövidebb szárnyában volt –, vagy a zongorás sarokszobában, olykor a térre néző ebédlőben. Ez utóbbinak a viaszos vászonnal letakart asztala, ha éppen nem étkeztek, mindig tele volt papírlapokkal. A dolgozószoba két falát mennyezetig érő könyvespolc foglalta el, a faragott íróasztal, a székek, mind tele voltak irományokkal, könyvekkel, válaszra váró levelekkel. Az egyik fali polcon, réges-rég használaton kívül, ott állt a népdalgyűjtő és lejegyző fontos segítő eszköze, a fonográf. A szekrény tetején pedig ott árválkodott, hátán egy háborús repeszdarab ejtette sebbel, a zeneszerző csellója. Megesett, hogy az ebédlő és a dolgozószoba közti szalonban ültünk le. Ennek XIX. századi, Munkácsy ecsetjére kívánczó képét csak a csillárról lelógó aratási koszorú közeli-tette a falusi élethez.

Kodályt előzetes telefonhívás után is valamilyen konkrét munkaprogrammal lehetett csak fölkeresni. Életét a munka töltötte be, idejéből csevegésre nemigen futotta. Ha aztán őt érdekelte valami a látogató által előadottakból, azt megkérdezte és arra részletes beszámolót várt. Első bayreuthi utam részletei nagyon is érdekelték. Akkor tudtam meg, hogy fiatalkorában maga is járt a Wagner-zene fellegvárában. Azt viszont első tanítványai egyikétől, Molnár Antaltól tudom, hogy Kodály, bár nem volt pianista, remekül zongorázta a *Trisztán és Izolda* zenekari részleteit, természetesen kívülről. Később módom volt meggyőződni róla, hogy a teljes zeneirodalom a fejében van.

Egy ízben fölvettem, hogy 1948-ban bemutatott és Balázs Béla rossz librettója miatt megbukott daljátékát a *Czinka Pannát* új és jó szöveggel könyvvel föl kellene támasztani. Kodályt foglalkoztatta a gondolat. Egyetértett javaslatommal, hogy Illyés Gyulától kérjünk új szöveget hozzá. Illyés vállalta a számára szokatlan feladatot, két felvonást meg is írt. Tovább őszinte sajnálatomra nem jutott, ez a fragmentum nemrégiben jelt meg a *Hitel* folyóirat hasábjain.

Kodály állandó és fölöttébb kritikus rádióhallgató volt, nem takarékoskodott a zenei műsorszerkesztés ügyetlenségeit bíráló, csipős megjegyzésekkel sem. Egyszer megkért, vigyem el neki egy, a *Galántai táncokról* szóló, nem kifejezetten remekművű rádióelőadás kéziratát. (Nem én írtam.)

Az állam 1950 táján villával akarta Kodályt megajándékozni, persze úgy, hogy előbb elvette azt az eredeti tulajdonostól. Ezt Kodály nem

fogadta el. Azt kérte helyette, hogy bocsássonak rendelkezésére két szobát a galyatetői Nagyszállóban. Ez megtörtént. Életének utolsó másfél évtizedében ott töltötte azokat a napokat, amelyek nem kötötték a fővároshoz vagy valamelyik külföldi városhoz. Igazi életeleme a természet volt, mindennap sétált, úszott, telente, amíg orvosai engedték, sielt is. Néhányszor meglátogathattam ott. Jól emlékszem, egy fonott kosár állt íróasztalánál, amelyen a hozzá intézett, válaszra váró leveleket tartotta. Mellette kitöltetlen postautalványok sorakoztak. Rengeteg rászorulónak segített Galyatetőről is.

1966 végén beutalót kaptam feleségemmel a galyai SZOT-üdülőbe, az ekkori Nagyszállóba. A Köröndön búcsúztam tőle.

- Irigylem Magukat – mondta.
- Tanár Úr nem készül a Galyára? – kérdeztem.
- Ha csak lehet, fölmegeyek – válaszolta.

Ekkor láttam utoljára. Galyára már csak halálhíre jutott el március 6-án. Köszönöm figyelmüket!

M. N-N. K.: Köszönjük szépen, Tanár Úr, ezt a gazdag, sokoldalú beszámolót. /Taps./

Kérem, vetítsük a következő fotót:

A felvétel 1960-ban a pályaudvaron készült, Kodály első angliai útja előtt: a kollégái, tanítványai kísérték el, mert a feleségét, Sárkát nem engedték ki erre az útra Angliába. – 1960-ban még ilyen idők jártak. De aztán néhány hónap múlva felszabadult ez a tilalom, és a későbbi utakra már elkísérhette.

Nagy utat tett meg Erdélyországból, **Sárosi Bálint**, őt szeretnénk megkérni, hogy emlékeiről beszéljen most.

S. B.: Nem most jöttem, már régebb jöttem, úgyhogy már megszoktam az itteni levegőt. /Derűtség./ Viszont egy-két dolgot valóban onnan hoztam. Itt aztán készen találtam volna, de már nem kellett, például a népzene gyűjtést meg a... nem gyűjtést, hanem egyszerűen tudtam mindent a népzeneről.

Irigylen Szőnyi Erzsébetet, egy-két hónappal idősebb, mint én, de azért friss ésszel beszélt. Nekem a két előadás kivette minden erőmet, elnézést kérek, nem tudok koncentrálni. Azért álltam fel. Ha leülök egy órára, nekem el kell aludnom, és most majdnem éppen itt tartunk. /Derűtség./

Kodály-élmény. Zeneszerző-hallgató voltam és az rettentő nehezen ment nekem. Elég az hozzá, egyszer csak 1951-ben elterjedt a hír, hogy zenetudományi szak alakul, mi több, zenetudományi szakon belül népzene szak, és annak Kodály lesz a vezetője. Nekem ez olyan fontos volt... látni akartam Kodályt közélről. Már láttam korábban is, de láttam, hogy érdemes őt közelebből is látni. Előzőleg ugyanis a zeneakadémisták nagy csoportjának az előadásain is ott voltam, már mielőtt megalakult volna a népzene szak Kodály vezetésével. És hát ott jó élményeim voltak, például ilyenek, hogy... ugye dallal kellett Kodályt fogadni az órán. Népdallal. S akkor a zeneakadémisták, ahogy a népdalt éneklik: *A Vargáék ablaka*... unalmasan. Kodály bejött, leült az íróasztalhoz, a katedrához és mikor befejeztük a dalt, akkor előhúzott egy cédulát a zsebéből és megmondta... egy nevet, ami rajta volt, nem mondom most meg, nem akarom bántani az illetőt. Egyébként se volna bántás. A cédulán két dolog volt: hogy tud-e szolmizálni³ és milyen idegen nyelven beszél. Nagyon okos kérdések.

– Akkor mit tud erről a nótáról, amit elfűjtak? – kérdezte Kodály. A hallgató olvasta:

– Hát mixolíd a hangsora..., négysoros versszak...

Kodály megkérdezte:

– Mindenki egyetért vele?

És erre úgy pötyögött a csoport, hogy „négy sor, nem három sor, négy sor, három sor...”

– Valaki álljon fel, vagy az egyiket, vagy a másikat indokolja meg!

Erre, mellettem ült egy marxista szemináriumokat jelesre végzett kollégatárs, tudta, hogy kell okosan szövegelni, és kezébe veszi a gyűjte-

---

³ Az előadó más alkalommal részletezte, a kérdés arra vonatkozott, a hallgató az abszolút vagy a relatív szolmizációt ismeri-e. (Utak Kodályhoz, a Magyar Kodály Társaság rendezvénye, beszélgetőtárs dr. Ittész Mihály elnök, Kodály Emlékmúzeum, 2016. március 4. Hangfelvétel az MKT archívumában.)

ményt, amibe *A Vargáék ablaka* is benne volt, egyébként minden zene-akadémistának itt jött ki, nem kellett a könyv, és szembefordul az osztállyal, a tömeggel, és azt mondja:

– Ez a dal minőségileg négysoros.

Kodály körülnézett, az egész társaságra, mintha esett volna, mindenki összehúzta magát.

Úgy látszott, hogy nem jót mondott. Én mellette ültem, gondoltam: „Ez aztán elvágta a gordiuszi csomót, minőségileg négysoros, el van intézve.” Kodály azonban megkérdezte:

– Na és mondja, nyakakitekertileg hány soros? /Derülség./

Ebből megtudtuk, hogy azt mondja el az ember, amit legalább maga ért. Akkor van valami értelme.

Aztán máskor is voltak, nekem is volt ilyen dolgom, hogy rosszul idéztem valamit. A gyimesi hegedű-gardonosokról olvastam egy cikket, és idéztem belőle valamit egy tanulmányomban. Az volt az idézetben – Kodály olvasta a cikket –, hogy „a hegedűs a kellesténél magasabbra hangolja a hegedűt.” Mire Kodály: „És mi az a kellete?” /Derülség./ Én se tudtam, mert meg kellett volna kérdeznem, bár nem tudom, kit kérdeztem volna meg egyébként, megkérdeztem később és pontosan megmondták: nem A az A-húr, hanem B vagy Aisz. Tehát mihelyt az ember nem mond valami olyat, amit ért, azzal kárt okoz a másik embernek is.

Aztán megalakult a népzene szak és... bejött Kodály. Én szerettem Kodályt nézni. Minden mozdulatában benne volt a bölcsesség anélkül, hogy ő a bölcs viselkedését mutatta volna. Mindennapi ember volt, mindene mindennapi volt, de mindenén látszott, hogy bölcs ember viseli ezt a mindennapi ruhát, végzi ezt a mindennapi mozgást, hallatja ezt a mindennapi beszédet. És ez valóban így volt. Egyetlen dolgát nem tapasztaltam, ami nem bölcsen volt. Nem mondott ki egy mondatot úgy, hogy először ne tudja, hogy mit fog mondani. Tessék ma rádiót hallgatni, meg televíziót, a televízióban beszélő embereket. Hogy kenik össze a szöveget, elkezdi a mondatot és nem tudja, hogy mivel fogja befejezni, és ő-zik és... és minden.

Nekem érdekes volt, ahogy Kodály megnyilatkozott. Mindig csak annyit mondott, amennyi mondanivalója volt. Egy szóval se többet. És kevesebbet se, mert úgy mondta el, hogy érthető legyen azzal a kevés szóval. Nagy dolog ám így beszélni.

És aztán Bartókkal összehasonlítva: Bartók úgy volt jó, ahogy volt. Olyannak kellett lennie. Hál' Istennek, hogy úgy volt. Kodály meg Kodálynak volt jó. Kodály úgy viselkedett, úgy tudott viselkedni, hogy mindenben, anélkül hogy önmagát feladta volna, mindenben tudott igazodni. Abban a politikai helyzetben, ami volt, megmonda az igazat, amikor éppen kellett, kiállt valakiért, mikor éppen kellett, nem tudták bántani, mert azt is tudta bölcsen, hogy ő itt akar maradni, itt akar

építeni országot, zenével és egyebekkel, és itt is van, és nem megy el. Bartók elment, jó hogy elment, mert Amerikában megírta a *Concertót*. Kodály jó hogy itt maradt, mert folytatta a nagy munkát. Közönséget teremtett a zenének, és hát például hogy csak a nyelvészettel hogy mi mindent csinált, a nyelvműveléssel.

Először Kodálytól hallottam, amit persze kellene tudni, hogy a beszédnek, a magyarnak és minden más jó beszédnek, a magyarnak különösen: van dallama, van ritmusa, van tempója. És ha ebből valamelyik kimarad, az ronda. És sokszor nem értjük, emiatt nem értjük. A tiszta, a jó magyar beszédet le lehet jegyezni kottával. Próbáltam is egy párszor. Sajnálom, nincs nekem kodályi erőm és kodályi lehetőségem, mert kellene csinálni néhány ilyen kottát. És az ilyen ő-zéseket... Kodály a szóval: *kultúr*-t rögtön kiirtotta a maga környezetéből. És az óráikon, mikor a tömegnek volt órája – Kodály óráin mi meg csak öten voltunk népzene-szakosok – valaki „szóval” kezdte: „Hát szóval...” Kodály intett, hogy menjen a táblához és írja fel, hogy „szóval”. Ha többször mondta, akkor vonalat húzatott utána. /Derűltség./

Hadd ne meséljek többet. Ha kell, akkor még folytatom. /Taps./

M. N-N. K.: Nagyon köszönjük ezt a különlegesen sokszínű emlékezést. Akkor nézzük a következő fotót, hogy kórust is lássunk:

Kodályt köszönti 1962-ben, nyolcvanadik születésnapján a Budapesti Kórus.

Most következzenek egy kis meglepetés. Levél érkezett a Kerekasztal beszélgetésre. Abból szeretnék idézni.

Az egyik fejezetében a fényképek keresgéléséről ír a szerző.

„Jó látnunk, milyen volt, hogy jobban megértsük, milyen lett Kodály. Ő áll középen, fehér hajjal, fehér szakállal, a helyszín a gyönyörű grófi park, ahol híres zeneiskola működött a békési Tarhoson. Kodály körül állunk és énekelünk. Mindig így fogadtuk őt. Amikor csak tehetette, meglátogatott minket. El kell mesélnem egy gyönyörű történetet.

A Tanár Úr, mikor lejött hozzánk, népdaléneklési versenyt rendezett, és díjazta is. Egy forintot adott egy népdalért. Én a középmezőnybe tartoztam, a legtöbb népdalt Sebestyén Márta édesanyja tudta. Ez is milyen szép. Azt bizonyítja, hogy nem véletlen énekesnők világhíre. Mikor sorra kerültem, a Tanár Úr megkérdezte, hova valósi vagyok.

Tudsz-e olyat, amit ott énekelnek? Büszkén rázendítettem, hogy *Kisújszállás körül van ibolyával...* Annyira tetszett neki, hogy ezért két forintot adott.”

/Derűtség./

M. N-N. K.: Aki most fog nekünk beszélni, az az, aki a legtöbb népdalt tudta...**Sebestyén Farkas Ilona Mona.**

S. F. I.: Köszönöm szépen. Amiről én szeretnék beszélni, már tulajdonképpen Klárika bevezette: Kodály és Békés-Tarhos. Ugyanis abban a szerencsés helyzetben voltam, hogy elsőként, 1-es intézeti számmal kerültem oda 1947 januárjában. Azt szeretném elmondani, hogy hogyan állt Kodály végül is Tarhos mellé, holott az első időszakban, 1946-ban, amikor Gulyás György a tervét benyújtotta, akkor még ellene volt. Tehát 1947-ban tizenhárom éves diák voltam, amikor a háború után, elég nehéz körülmények között elindult az élmény-iskola Tarhoson, az Alföld közepén, egy elhagyott Wenckheim-grófi birtokon.

Az iskola kezdeményezője és alapító-tervezője Gulyás György volt, akinek századik születésnapjára az elmúlt [2016-os] évben emlékeztünk. Gulyás György a semmiből teremtett Magyarországon egyedülálló iskolát. Célja az volt, hogy összegyűjti Békés megyében a jól éneklő, jó fülű, tehetséges gyerekeket, akik képzett zenészekké válva visszatérnek a szülőföldjükre tanítani.

Gulyás György elképzelése szerint olyan iskolává válik majd a tarhosi, amely zenei vezetők képzését is feladatának tekinti, akik szervező és irányító szakemberek lesznek, értéket teremtenek. A zenei képzés első-sorban énekes alapon, a Kodály-módszer szerint képezte el és tervezte meg. Az iskola alapítása körül évekig tartó bonyodalom volt, amelyet hosszú lenne ismertetni. Fontos momentum volt azonban Kodály véleménye, aki abban az időben nem állt az ügy mellé.

Az akkori Művészeti Tanács⁴ elnökeként szakmailag nem hitt Gulyás György tervének a kivitelezhetőségében. A Mester véleménye szerint a vidéki gyerekek olyan műveltségi hátránnyal indulnak, hogy belőlük egy generáció alatt nem lehet művészeket nevelni. A paraszti életforma által igénybe vett kéz nem alkalmas bizonyos hangszerek kezelésére. Keresztury Dezső vallás- és közoktatásügyi miniszter próbálta jobb belátásra bírni Kodályt. Ezt a történetet Keresztury Dezső így mesélte el a hetvenes években egy tévényilatkozatában. Ezt pedig Gulyás György *Bűneim... bűneim?* című könyvéből hadd idézem:

„Feleségem meghívta Kodályt egy csésze teára. Ő szívesen el is jött, s egy fél délutánon át vitatkoztunk ezen. Ő a maga lassú módján kifejtette, hogy:

- a sivatagban nem lehet egy zeneiskolát felépíteni,
- nincs helyiség, nincs zeneszerszám. (Hát hogy lehet azoknak megfelelő zeneszerszámuk.)
- arról nem is beszélve, hogy a paraszti élet nem kedvez egy csomó zeneszerszám kezelésének.

Emlékszem rá, mikor azt mondta: ahhoz, hogy egy fuvolásnak a keze kialakuljon, négy-öt nemzedék kell, de nem úgy, hogy arat, szánt, vet, kapál, vagy valahol másutt dolgozik.

Élég az hozzá, hogy rendkívül alaposan, nagyon gondosan a maga szófukar módján és tárgyilagos hangján, de nagyon ellene volt. Én azt mondtam neki, hogy ez azonban nemcsak zenei ügy, hanem más vonatkozásban nagyon is fontos nekem: akarod, nem akarod, én megcsinálom.”

Így jutottunk hát el oda, hogy 1946. július 5-én megtörtént az első miniszteriális helyszíni szemle az iskola elhelyezése érdekében, ami három hónap elteltével odavezetett, hogy a miniszter a maga „diszkrecionális” jogánál fogva 1946. november 5-én kiadta az iskola létesítő rendeletét.

No és most következik az, hogy mi, az első honfoglalók, hogy kerülünk oda 1947 januárjában. Nagyon kemény, hideg tél volt, és valóban az első napoknak a csodája, ami ott a havas grófi parknak az útjain lépdelő és új hazára lelő kollégista-jelölteket fogadta, meg a nagy kastélyban a pattogó tűz a kandallóban, nagyon hamarosan átváltozott a mindennapok nehézségeivé. Nem voltak ágyak, Gulyás György a katonaságtól kapott száz darab vaságyat, szalmazsákok tömtünk, artézi vízzel lavorból mosakodtunk, fantasztikusan nehéz körülmények között indultunk. De a tanárok is vállalták ezt a nomád életet, ezt a nomád sorsot, akik akkor elkezdték a munkát velünk. És azt kell mondjam, hogy

---

⁴ Magyar Művészeti Tanács: a koalíciós években a kultuszárca mellett működő, demokratikusan szerveződött, döntéselőlkészítő, véleményező, javaslattevő szerv, elnöke 1947-től Kodály; a testület tevékenysége 1948-tól névleges, hivatalosan 1950-ben szüntették meg, lásd Bolvári-Takács Gábor: *Művészetpolitika a Rákosi-korszakban. Zempléni Múzsza. Társadalomtudományi és kulturális folyóirat*, XI. évfolyam 4. (44.) szám, 2011. Tél, 31–48, vonatkozó oldalak: 40–41. Interneten: http://zemplenimuzsa.hu/11_4/zmuzsa2011_04_tudomany.pdf és http://zemplenimuzsa.hu/11_4/btg.htm

mégis a visszaemlékezésekből valami mérhetetlen szeretet sugárzik az ott eltöltött első időszakokkal kapcsolatban. Amit most szeretnék folytatni, hogy hogyan került aztán mégis Kodály fülébe ez a dolog, hogy ott azért elindult valami. Volt ott egy negyven-ötven felnőtt számára alakult igen jó hangulatú tanfolyam, továbbképzés, amelynek vezetője és vendége volt *Ádám Jenő és Kerényi György*. És az egyik eredménye az volt, hogy ezek a hallgatók mindegyike harcosa lett az új énektanári módszereknek. *Nemeszeghy Lajosné Szentkirályi Márta* is attól kezdve volt a hívünk és járt nagyon sokszor Tarhoson. Nemeszeghy Márta 1949 májusában Tarhosra érkezett hospitálni, órákat látogatni. Tőle tudta meg Gulyás György, hogy Kodály Kecskeméten volt és nagyon érdeklődött Tarhosról. Tüzetesen, minden érdekelte, mit látott, mit tapasztalt, kik a zongoratanárok és milyen módszerrel tanítanak. Miután most már ezek is érdekelték. 1950. június 5-én Kodály Zoltán ellátogatott Tarhosra. Az előzményeket ismerve nagy izgalommal vártuk. Azon a napon osztályról osztályra járt, feladatokat adott és azokat kikérdezte. Kipróbált bennünket és elégedett volt az eredménnyel. Tapasztalta, hogy Tarhoson nemcsak módszeres ének-zenei oktatás és nevelés folyik, hanem annak lemérhető szakmai eredménye is volt. Ezt ő maga állapította meg a *Viszatekintés* első kötetében ezt írta:

„Próbát tettem egy kis háromszólamú darabbal, három iskolában. Teljesen hibátlanul csak Tarhoson énekelték le első látásra, Pécssett már némi akadozással, leghátul kullogott a budapesti zenei gimnázium.”⁵

M. N-N. K.: Köszönjük, azt szeretném hozzáfűzni, hogy akinek a levelét idéztem, **Csukás István**, aki még kis parasztfiúként került Tarhosra. Nem zenész lett belőle – ez is Kodály elve volt, hiszen nemcsak zenészeket akarunk nevelni –, hanem egy olyan költő, aki mindenkor legnagyobb tisztelettel beszél és több versében emlékezik Kodályról. Most hosszabb levélben küldte el nemszűnő gyermekkori csodálatát.

S. F. I.: Még a zárómondatot hadd mondjam el, hogy Kodály ennek a látogatásnak az alkalmával azt írta az iskola emlékkönyvébe, hogy „Tarhos nagy jövő előtt áll.” Ez óriási tény volt a kezdetekhez képest.

M. N-N. K.: Ehhez akkor még hozzáfűzöm: megjelentettünk 2016-ban egy hosszú cikket Tarhosról⁶. Többen is írták, *Benczéné Mező Judit*, kigyűjtötte, hogy a Tarhoson végzettek közül 5 Kossuth-díjas művész van. Ez sem mindennapi dolog a nyolc év alatt.

⁵ Kodály Zoltán: Ki a jó zenész? Beszéd a Zeneművészeti Főiskola 1953. évi tanévzáró ünnepélyén. Toldalék. 1954. In Uő.: *Viszatekintés. Összegyűjtött írások, beszédek, nyilatkozatok I.* Sajtó alá rendezte Bónis Ferenc. Budapest 1/1964. Zeneműkiadó. (Magyar zenetudomány 5.), legújabb kiadása 2007, 2008. Argumentum, 285. o.

⁶ Magyar Kodály Társaság Hírei, XXXVII. évf. 2016/3. 27. o.

Kérem a következő fotót,

Andor Ilona látható, zenei életünknek egyik nagyasszonya, tanítványai körében.

Most

Somorjai Paulát

kérem,

aki tanítványa volt

a Vendel utcai iskolában, hogy legyen

olyan kedves, szóljon nekünk, erről az időszakról és saját emlékeiről.

S. P.: Talán nekem van a legnehezebb helyzetem most, ennyi nagyon tapasztalt, Kodály-ismerő ember után, hogy megszólaljak; az én tapasztalataim igazán rövid időszakra vonatkoznak. Arról, szeretnék beszélni, hogy én, ahogyan Szőnyi tanárnő Sztojanovits Adrienne-nen keresztül ismerkedett meg Kodállal, én *Andor Ilona* tanítványaként, rajta keresztül. Nagyon sok emlék fűz ahhoz, hogy a koncertjeinkre, csakúgy, mint a Szilágyiba, Ilonka nénihez is nagyon sokszor ellátogatott a Tanár Úr; az *Árva vagyok* című kórusmű „Andor Ilona keze alá” ajánlással jelent meg, ezt a kötetből mindenki ismeri is és nagyon sokszor találkoztunk így a Tanár Úrral. Személyesen én mindig csak közvetve. A fotó akkor készült a művész szobában, itt a Zeneakadémián, amikor, úgy emlékszem, hogy a nyolcvankettedik születésnapja volt, és Ilonka néni a kórusával a Kodály *Epigrammákat* adta elő. Én nem vagyok zongorista, de Ilonka néni belém verte a zongorakíséretet és én kísértem azon az estén az *Epigrammákat*.

A tanulmányaim továbbvittek a Zeneakadémiára, ahol Szőnyi tanárnő mint tanszakvezető akkor bevezette a kamaraének bemutatókat. A mi évfolyamunk, tekintve, hogy egy erősen lány évfolyam volt, tizenhatan voltunk, abból egy szem fiú volt, aki viszont kitűnő zongorista, Pázmány Tibor, ő kísért minket, és a Pergolesi *Stabat matert* mutattuk be. Ezek után, ahogyan Sztojanovits Adrienne közvetítésével kapott Erzsi néni egy aláírt Kodály-képet, úgy én talán Szőnyi tanárnőtől kaptam ugyanígy egy Kodály által aláírt képet, ami ma a zongorám fölött lóg.

Mikor elkezdtem tanítani, illetve amikor végeztem, akkor mindenki elment vidékre, nagy szükség volt az énektanárookra, de Ilonka néni nagyon szerette volna, hogyha a munkáját olyan ember folytatja, akit ő

tanított. Elment a Tanár Úrhoz, tekintve, hogy énnekem is el kellett volna talán menni vidékre, de azt mondta, hogy írjak egy fellebbezést, hogy a IX. kerületi Tanács (akkor az volt), alkalmazzon engem a Vendel utcában az ő utódjaként. Ugye előzőleg elutasítottak és ezért kellett a fellebbezés, amelynek aljára Kodály saját kezűleg írta, hogy ő ragaszkodik hozzá, hogy ezt a helyet én megkapjam. A fellebbezés sikeres is volt, másfél évig ott taníthattam, a másfél év úgy jött ki, hogy közben férjhez mentem, és a férjemet kiküldték külföldi megbízatása volt, műszaki ember lévén, és ez alatt az idő alatt hát Ilonka néni kétségbe esve közölte a Tanár Úrral is, hogy megoldatlan az utódlása. A Tanár Úr – itt Sárosi Bálint Kodály bölcsességére utalását akarom idézni –, tehát a Tanár Úr azt mondta, a Bibliában is meg van írva, hogy „asszony kövesse urát”, és ezzel bocsátott engem a férjemmel együtt Németországba.

Közben megtörtént az, hogy *Britten* meghívására Aldeburgh-ban voltunk egy nyáron, amikor is a visszafelé úton, Londonban, a hanglemezgyárban, egy lemezfelvétel készült. Jellemző módon korábban a Bartók összes nőikari mű egy lemezen megjelent talán '58-ban, és ezt a lemezt itt a Magyar Hanglemezgyártó Vállalat három hétig készítette, azt a lemezt viszont, amin – Tanár Úr egész nap ott ült a felvételen, Sárrikával együtt –, egy nap alatt vették föl, a lemez egyik oldalán csak Kodályművek vannak, a másik oldalán Bartók és Britten. A Britten *Ceremony of Christmas Carols*-nak a szőlőját, azt a bizonyos *Bölcsődalt*, bár a kórusban volt egy leányzó, akinek gyönyörű hangja volt, és Ilonka néni őt is vitte ezzel a kis csoporttal Angliába, de ez a leány valahogy indiszponált állapotban volt, és nagyon emlékszem, amikor a Tanár Úr azt mondta: „Itt a Paula, majd ő elénekli.” Hát én soha nem gondoltam arra, hogy én, pláne a Tanár Úr előtt, énekeljek is, de meg kell mondanom, hogy aznap reggel vettem észre, hogy itt a házasságomból következően valami egyéb problémám is akadt, és mivel bölcsődal volt, hát Ilonka nénival nagyon összenéztünk, és én nem emlékszem, hogy életemben valamit is annyira felszabadultan tudtam énekelni, mint akkor azt a bölcsődalt. A lányom egyébként angoltanárként végzett.

M. N-N. K.: Kilenc hónappal előtte megérezte. /Derülség./

S. P.: A Tanár Úr, mikor a kiküldetésre került a sor, azt mondta Ilonka néninek, hogy hagyja nyugodtan elmenni ezt a leányzót, de ha az angoloknak annyira tetszett ez, akkor a németekhez menjen el és ott tanuljon meg énekelni. És én így cselekedtem, úgyhogy az egy évre tervezett kiküldetésünk végül négy és fél évig tartott, és mikor visszajöttem, jogilag ugyan védett helyem volt a Vendel utcában, de már más igazgató volt, a helyzet nagyon megváltozott, és volt egy nagyon szerencsés pótlás *Kollár Éva* személyében, aki azután tartósan ott is maradt, és a *Monteverdi Kórust* onnan alapította meg.

Sajnos, a Tanár Úr halála után pár nappal kerültünk mi ki, tehát én már utána nem tudtam beszámolni arról, hogy mi történt velem. Ekkor

én – elnézést hogy így mondom, de – pályatévésztem lettem, mert elmentem az iskolai oktatás területéről, és átmentem a magánénektanár-kategóriába, amit végül is Kecskeméten folytattam 1978 óta, előtte zeneiskolában meg a győri konzervatóriumban is tanítottam, de '78 óta Kecskeméten, és onnan is mentem nyugdíjba. Én ezt nagyon fontos dolognak tartottam, hogy részben hát a külföldieket is, de a szívem csücske mindig a magyarok továbbképzése volt, mert úgy éreztem, hogy nagyon sok iskolai énektanár szorulna egy kis segítségre, hogy a hangjukat meg tudják valahogy őrizni. Bevallom, amikor én elkezdtem tanítani, nagyon sok óráim is volt, mert az általános iskolában is tanítottam, ahol szakfelügyelők voltak a tanító nénik, és ezért órakedvezmény járt és hála Istennek, az énekórákat én taníthattam. A tanító néniknek ugyan ki volt adva, hogy amikor ráérnek, üljenek be, de soha nem ült be, talán egyszer vagy kétszer valaki, hogy figyelje, hogy milyen egy szaktanárnak az énekórája, nem is ez az érdekes, de ez a sok óra, meg hogy este én Vass Lajosnak a másodkarnagya voltam a kórusban, ez olyan megterhelő volt, bár elég strapabíró kicsi hangom volt, hogy bizony nagyon elfáradtam. És akkor úgy segítettem magamon, hogy elkezdtem így [mély, monoton hangon] beszélni. És ez szigorúan tilos, mert mindenkinek a saját hangját kell használni! Itt kezdődik!. Ez az egy, amit most mondok mindenkinek, hogy vigyázzanak a hangjukra! /Derűtség./

Még egyet szeretnék mondani. Amikor a Tanár Úr halála bekövetkezett, én már a második gyermekemet vártam, és csak ágyban fekve hallottam a hírt a haláláról, de – ez a másik poén talán, hogy – a fiam Zoltán lett. /Derűtség, taps./

M. N-N. K.: Köszönjük! Miután hivatkoztál Sárosi Bálint bölcsességére, kérdezem Tanár Urat, hozzáfűzne-e még valamit az elhangzottakhoz?

S. B.: Bölcsességgel nem rendelkezem, de, a Kodállal való közvetlen érintkezésről nagyon kevés szó esett még eddig, erről szeretnék még beszélni. Arról van szó, hogy most már öten vagyunk a népzeneórán. Bejött Kodály, én már tudtam, hogy nem tömeg vagyunk, és a professzor nem megy a katedrához, nem veszi elő a jegyzeteit és nem fog előadást tartani. *Vorlesung*, ahogy a németek mondják, előolvasás. Nem! Leült a közös asztalhoz, ő itt ült, mi mellette, és „Mit hoztak?” Igen. Az ember üres kézzel ne menjen az órára, ha pláne kérdezhet. Többnyire azt vittük ugye, hogy mentünk népzenegyűjteni már főiskolás korunkban is. Ott volt a kis notesz, amelyikünk elő merete venni, az elővette, és Kodály elkérte. Aztán belenézett és kommentárt fűzött a lejegyzéshez, ehhez ahhoz, hogy mit tudnak erről a népdalról, milyen kategória ez a népdal, hova osztanak be, hogyha rendszereznék. Szóval, gondolkodni kellett az órákon. De ha valaki tudott egy jó viccet, azt is elmondhatta, mert Kodály, ha valamilyen valami tőpörtyű volt, valami megemészthető, azt Kodály szívesen hallgatta...

Tehát nem tartott előadást, de gyakoroltatott. Szolfézszt is tanított nekünk. Volt türelme hozzá. Odament a zongora mellé és játszott valami darabot: „Írják le!” Vagy le tudtuk írni, vagy nem. Rögtön eldölt, az első három órában, hogy milyen szinten lehet velünk kezdeni a dolgokat. Több szólamra is játszott valamit és megvonta a fokozat is. Állandóan önállóságra, gondolkodásra próbált nevelni, nevelni próbált, nem előadást tartani, mert az előadás lepörög az emberekről általában.

Aztán nekem személyesen például ilyen élményem volt velem, hogy – negyedév végén, vagy ötödévben, nem is tudom, azt hiszem ötödéven volt – a zenetudományi szak végzése, nekem az semmi volt, zeneszerzés szakot végeztem, a népzene és a népzene gyűjtés az tiszta játék volt. Nem játék annak, aki nem ismeri! Falusi származású vagyok, szabályos paraszt származású és székelyföldi, úgyhogy ezt a felét ismertem. Azzal kezdtem – akkor még erről mondom valamit –, hogyha elmentem egy faluba... Jött velem egyszer egy olyan valaki, aki először volt faluban, és népzene akart gyűjteni. Turára mentünk először. Mentünk az úton és magas volt az út, felemelték, feltöltötték, az udvarokba be lehetett látni. Beértünk a faluba, leszálltunk a vonatról, vagy nem tudom miről, buszról:

– Hát akkor most kivel kezdjük, a pappal, tanítókkal?

– Nem!

– Hát akkor?

– Az első emberrel, akivel találkozunk.

– Hogy-hogy?

– Hát ugye jöttünk ide, de nem búzát gyűjtünk meg nem kukoricát, nem krumplit, hanem hát kultúrát. Népdalt. Dalt. Tud-e valaki népdalt, rendeset... – és úgy beszéltem, hogy látszott rajtam, hogy érdekel a dolog és nem nevetnivaló, amit csinálok, és akkor mindjárt eligazított egy helyre, és ott elkezdtek. Pillanatok alatt elindulhattunk. A barátom, az meg egyfolytában izgult, hogy most nem jönnek vasvillával az atyafiak? Mert a Rákosi-idők után volt, amikor lesöpörték a padlást, úgyhogy nem volt gyönyör falura menni.

– Hát – mondom –, majd meglátjuk.

Megyünk az úton, látom az egyik udvarban, hátul éppen vasvillával rakja a trágyát. Pillanatra megállok:

– Jó napot kívánok. Nem kell a segítség?

Hát ilyenkor nem rosszindulatból beszél az ember.

– Köszönöm, hát ezt elvégzem.

– Bemehetünk?

Hát mit mondjon egy tisztességes ember, hát:

– Jöjjenek be!

Bemegyünk, elkezdek vele beszélgetni, szó nélkül kiveszem a villát a kezéből, beledöföm egy adag trágyába, feldobom a talicskára, látja, hogy jól áll a kezemben a villa. Nem baj, hogyha az ember falusi gyerek volt.

– És – mondom – azért is jöttünk be, mert a barátom, aki Budapesten

él gyerekkorától, pici korától fogva, vasvillát ugye csak a tányér mellett látott. Volt vasvillára való.

Akkor már mindjárt élvezte is a dolgot az atyafi. Mindjárt mondott nekünk ötletet, hova menjünk, kihez menjünk.

Kodály-órák. Diplomadolgozatomra került a sor. Miről írjunk [...] diplomadolgozatot. Kodály az órákon nem a népdalt tanította nekünk, tudta, hogy azt már belénk sulykolták, belénk csöpögött, mert mindenhol az szólt, egy ideig divat volt, hogy a népdal, és értelmiségi ember ne énekeljen magyar nótát, csak népdalt, mert a magyar nóta, az egy veszélyes dolog. És én megkérdeztem azért Kodályt az utolsó órák egyikén, hogy:

– Tanár Úr, most miről írjak diplomadolgozatot? A népi hangszerekről kellene írnom, mert a kollégák azért nem tudnak a népi hangszeres zenét lejegyezni, mert nem ismerik. Hát a hangszert azért ismerni kell. A népzene-kutató azért lejegyezz, sokat. Vagy hát Egressy Bénivel illetve a nótával is foglalkoztunk, Egressyről írnék, mert róla már elkezdtem valamit csinálni.

Kodály odament az ablakhoz, nézett ki az ablakon, nem szólt egy szót se.

– Hát akkor talán azt fogom csinálni, hogy a hangszerekről, mert arra szükség van.

Kodály nézett ki az ablakon, nem szólt egy szót se.

– De lehet, hogy az Egressy is sürgős, mert ezzel se foglalkozott a kollégák közül senki – öten voltunk –, talán azt.

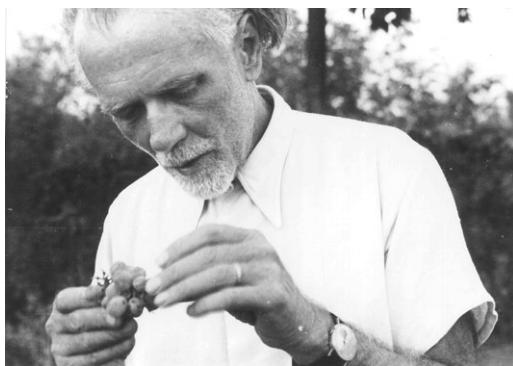
Kodály az ablakon nézett és nem szólt egy szót se.

Aztán hazamentem és elkezdtem gondolkodni: miért nem szólt? Hát azért nem szólt, mert aki elvégzett a Zeneakadémián négy évet, vagy öt évet, és diplomát akar írni, hát jusson el odáig, hogy kideríti, hogy mihez ért és mit kell csinálni. A tudományban az első lépés, hogy tudom, mi a következő lépés, mit kell a tudományban sorra venni. És ha sorra vettem, akkor az azután való lépés mi lesz. A tudósok se tudják néha, azért írnak annyi szemetet össze tudósnak nevezett hozzá nem értők, hogy mit diktál az anyag.

No, aztán eltelt az idő, Kodálynak már beosztottja lettem a Népzene-kutató Csoportban, és egyszer, négy-öt évvel később, ünnepeltük Kodályt és odaültem melléje és kérdeztem... Mert akkoriban arról volt szó, hogy Kodály szűkszávú, az emberek félnek tőle, mert szűkszávú, és nem mondja el részletesen, hogy mit kell csinálni, és nem biztos, hogy akkor tudjuk, mit kell csinálni. Tudjuk. Kell tudni. Na, kérdezem, hogy: Tanár Úr, akkor nem mondta meg, hogy miről írjam a szakdolgozatomat, és én akkor Egressy Béniről írtam, csak azért is, mert a népi hangszerekről könnyebben tudtam volna, a legtöbbször én már akkor mind játszottam, meg tudtam, hogy azt is meg fogom csinálni. Meg is csináltam. Van egy könyv erről, méghozzá úgy, hogy nemzetközi mintaként jelent meg Németországban: a *Handbuch der Europäischen Volksmusikinstrumente*

sorozatban, aminek az első kötete Magyarország.⁷ De, hát Egressy. Kérdeztem a Tanár Urat: – Miért nem mondta meg, mit csináljak? – Az öreg megint félrenézett és egy szót se szólt. Mert nekem kellett tudni. És aztán el is mondtam: Azt hiszem azért, mert a Tanár Úr úgy gondolta, hogy én egyetememet végeztem, négy évet elvégeztem, én előzőleg egyetememet is végeztem, tehát ez már a nyolcadik vagy kilencedik év volt, amit én egyetemfélétem végeztem, annak, aki szakdolgozatot akar írni, annak rég készen kell lennie egy csomó nyersanyaggal már, csak megírja. Hát általában nem így van és az a baj, és az egyetemistáinkra azért van manapság panasz, hogy nincsenek a maguk szükséges színvonalán... Kodály felnőtt tudósokat akart nevelni. Kétféle embert. A vezérkarba embereket, ilyenek voltak az elsők, Vásárhelyi Zoltán, Kerényi György, Kertész Gyula meg ezek. És munkatársakat. Beosztottakat. Nem kell mindegyiknek nagyon tehetségesnek lenni. Kodály ebben sem volt türelmetlen. Elfogadta, hogy valakinek nem megy olyan jól. De beosztottak talán valóban jó lesz. És megtúrta maga mellett. És nem szidta és nem csúfolta. Annyi bölcsességet lehetett Kodálytól tanulni, és olyan keveset tanultunk meg tulajdonképpen mi közösen, mindnyájan. Én most is abból élek. Nem mintha hazulról, a paraszti életből nem hoztam volna már sok mindent. A rendszerességet például a paraszti életben jól lehetett tanulni, a mi paraszti életünkben. Az atyafinak fel kell kelni reggel normális időben, mert az állatoknak enni kellett adni, meg össze kellett rakni a szekeret, mert ilyen meg olyan program kellett, és a nap minden pontjának megvolt az ideje. Idejét nem tudja a legtöbb ember rendesen beosztani, ha rábízák. Kodálytól ezt is lehetett látni. No, megint sokat beszéltem, azt hiszem, most mégis abbahagyom.

M. N-N. K.: Nagyon köszönjük, hogy tovább folytatta a beszámolóját, ez valóban különleges, és felejthetetlen volt! /Taps./

Befejezésül, még két fotót vetítünk a személyes privát életből.

Kodály szerette a természetet, itt éppen szőlőt szemezget, ez egy ritkán látható fotó.

És végül, egy kedves, meghitt együttlét a köröndi lakásban.

⁷ 1967, Lipcse, VEB Deutscher Verlag für Musik.

Ez alkalmat ad arra, hogy itt üdvözljük körünkben *Kodály Zoltánné Sárkát*. Ezzel szeretnék elbúcsúzni, hogy mindnyájan ezt a kedves emléket vigyük magunkkal. – A már említett *Csukás István* leveléből azt Tarhosról írott részletet szeretném még felolvasni, hogy:

„Életem legszebb része volt. Ha lehunyom a szemem, ma is így látom őt, ahogy mosolyogva hallgatja az éneklésünket.”

Hallgatva az egykori Kodály-növendékek, a mai tanúságtevők Kodály Zoltánról felidézett emlékeit, magam is újra átélhettem a népzeneórák érdekes, izgalmas hangulatát. De végső emlékeként bennem is a Tanár Úr mosolya maradt meg.

Nagyon szépen köszönjük minden előadónknak a személyes és sokszínű emlékezését. Köszönjük a hallgatóság türelmét és reméljük, hogy mindez hozzájárult Mesterünk, Kodály Zoltán személyiségének, emberiségének még jobb megismeréséhez, még nagyobb tiszteletéhez.

(Az előadás hangfelvételét készítette Polyák Zsuzsanna, lejegyezte Köteles György, szerkesztette Márkusné Natter-Nád Klára.)

Budapesti Lantos Kórus

Ünnepélyes névadó kórusünnepre gyűlt a közönség

2017 március 26-án este a Budapesti Music Center nagytermébe.

Lantos Rezső Liszt díjas karnagy születésének 90.,

halálának 40. évfordulója alkalmából tartották az

Emlékkoncertet

Lantos Rezső – akit mindig mindenki, a nála idősebbek is csak *Rudi bácsinak* szólítottak – 1927-ben született Mekenyeesen. 1950-ben fejezte be tanulmányait a Zeneakadémián karvezetés és orgona szakon, többek között Kodály Zoltán és Bárdos Lajos tanítványaként. Abban az évben alapította meg azt az énekkart, amelynek 1957-től lett vezető karnagya.

1961-ben, az első Debreceni Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen első díjat nyert énekkarával Bárdos Lajos számára írt remekművével, a II. Népdalrapszódiaival. Ezután nem volt olyan verseny vagy fesztivál, ahol elindult, és ne első díjjal tért volna haza (Hága, Arezzo, Várna, Llangollen, Tolosa).

Debrecent követően Bárdos tanár úr számtalan nagy vegyeskari művét írta számára és kórusa számára, rajta kívül a kor kortárs zeneszerzői közül is sokan ajánlották neki műveiket. 1957-től kezdve a Magyar Állami Népi Együttes zenekarának karnagyaként jelentős sikereket ért el Európa, Észak- és Dél-Amerika országaiban. Nevét számos hangverseny és hangfelvétel sikere tette ismertté. Emlékét máig őrzi az a több mint 50 kórus- és zenekari mű, amelyet szerzőjük kifejezetten neki, illetve kórusának vagy zenekarának ajánlott. Szívéhez legközelebb a népzene, a népdal állt, de éppoly kiválóan adta elő pl. Mozart: Requiemjét, mint a veretes, igen nehéz vers-megzenésítéseket, vagy a legegyszerűbb népdalfeldolgozásokat. Ars poeticája volt: nincs fontos vagy kevésbé fontos koncert, csak koncert van! Ez éppúgy jellemző volt a törökszentmiklósi tornateremben megtartott filharmóniai ifjúsági koncertekre, mint a zeneakadémiai hangversenyekre vagy a külföldi fellépésekre. 1970-ben Liszt Ferenc díjjal tüntették ki.

Generációk fordultak meg a próbáin, az első énekesek lányaikat, fiaikat küldték az énekkarba, mihelyt lehetett. 1977-ben bekövetkezett

korai és váratlan halála pótolhatatlan űrt hagyott maga után, csak felesége, karnagy-társa *Lantos Edit* helytállásának volt köszönhető, hogy az énekkar nem oszlott szét. Kórusépítő munkája, közösségteremtő szellemisége, embersége azonban ma is elevenen él.

1998-ban jött létre a nevét viselő *Emlékalapítvány*, amely céljául tűzte ki, hogy elősegítse a magyar kórusmozgalom fejlődését és Lantos Rezső emlékének ápolását. Ebből a célból Lantos Rezső-díjat adományoz a Debreceni Bartók Béla Nemzetközi Kórusversenyen, a Kodály Zoltán Magyar Kórusversenyen, valamint a Budapesti Nemzetközi Kórusversenyen. Kezdeményezésére 2002-ben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és a Magyar Kórusok és Zenekarok Országos Szövetsége közösen létrehozta a Lantos Rezsőről elnevezett karvezető versenyt, amelyen egyetemi, főiskolai hallgatók és frissen végzett diplomások vehetnek részt, azóta a versenyt minden évben megrendezik.

Az est kiváló műsorközlője, a kórus tagja **Vass Róbert** volt. A megjelenteket *Légrádi Ferenc*, a Lantos Rezső Alapítvány kuratóriumi elnöke köszöntötte. Azt követően vette kezdetét a Lantos-díjas karnagyok és kórusaik hangversenye, négy vendégkórus szerepelt.

Elsőként a 2015-ben Lantos-díjat nyert **Johannes Marsovszky** és kamarakórusa előadása következett. Az 1994-ben. Münchenben született ifjú 2000-tól 2009-ig Budapesten végezte iskolai tanulmányait. Közben 2007-től a Münchener Gärtnerplatz-színház gyermekkórusnak tagja lett. 2009-től a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnáziumban folytatta tanulmányait zongora és szolfézs/zeneelmélet tanszakokon. 2013-ban felvették a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem karvezető tanszakára,

A most fellépő kamarakórus tagjai énekeltek 2 évvel ezelőtt a karvezetés diplomakoncertjén. Azóta tervezik, hogy együtt maradva, kamarakórusként folytatják a közös muzsikálást, a név-választás még hátra van.

Műsoruk: Johann Christoph Bach két motettája:

Mit Weinen hebt sich's an;

Es ist nun aus mit meinem Leben.

Csellón közreműködött: *Matuska Flóra*.

Vezényelt: *Johannes Marsovszky*

A következő fellépő együttes a **Vörösmarty Leánykar**, karnagyuk *Gyombolai Bálint*, aki 2015-ben a Budapesti Nemzetközi Kórusversenyen nyerte el a Lantos Rezső Alapítvány által felajánlott Karnagy Külföldi Díjat. Párkai István tanítványaként 2009-ben kiváló minősítéssel diplomázott a budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem ének-zenetanár, karvezetés szakán. 2012-től a budapesti Vörösmarty Mihály Ének-zenei Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium tagozatvezető énektanára és karnagya. Az iskola az egyik ismert magyar zenepedagógiai műhely, bemutató óráit rendszeresen látogatják külföldi énektanárok és karnagyok. 2015-től a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Kecskeméti Kodály Intéze-

tének is tanára. 2007 óta állandó előadója és vendégkarnagya a Szerbiában évente megrendezett, magyar kisebbség részvételével működő Szórvány Kórustábornak.

Műsoruk: Ligeti György: Idegen földön c. ciklusából az 1., 2., 4. tétel; Tóth Péter: Átok dal; Kodály Zoltán: Pünkösödölő
Vezényelt: *Gyombolai Bálint*.

A következő fellépő együttes, a váci **Vox Humana Énekkar**. 1938-ban alakult az énekkar Sümegh Miklós vezetésével, majd 1942-től 1999-ben bekövetkezett haláláig, 57 éven keresztül *Maklári József* Liszt-díjas karnagy állt az énekkar élén, aki Lantos Rezső évfolyamtársa, jó barátja volt a Zeneakadémián. Jelenlegi karnagyuk, *Sándor Bence*, aki a 2009-es Karvezető versenyen elnyerte a Lantos-díjat és a közönség díját is. Felsőfokú zenei tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Budapesti Tanárképző Intézetében, majd a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karán végezte. 2009-ben szerzett szolfézs-zeneelmélet tanár, karvezető szakos egyetemi diplomát, illetve ezzel párhuzamosan a Miskolci Egyetem Bartók Béla Zeneművészeti Intézetének magánének szakán is diplomázott. 2009-től a Zeneakadémia Doktori Iskolájának karvezetés szakos hallgatója, és a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar tanára, és a Váci Vox Humana énekkar másodkarnagya, illetve a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Kar Vegyeskarának karnagya. 2011-től a Váci Vox Humana Énekkar karnagya. Hazai kórusversenyeken több ízben első helyezést és karnagyi különdíjat kapott.

Műsoruk: Eric Whitacre: Sleep; Kodály Zoltán: Mátrai képek.
Vezényelt: *Sándor Bence*

A szereplő negyedik vendégkórus a **Városminor Kamarakórus**, karnagyuk *Ney Andrea*, aki 2013-ban a Budapesti Nemzetközi Kórusversenyen nyerte el a Lantos Rezső Alapítvány karnagyi különdíját. *Ney Andrea* zenész családból származik. Középfiskolai tanulmányait a Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola és Gimnáziumban végezte szolfézs, majd oboa tanszakon. Meghatározó zenei élményei közé tartoznak az ekkor előadott oratorikus művek, melyekben először kórustagként, később oboistaként szerepelhetett. 1998-ban felvették a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Középfiskolai Énektanár és Karvezetés tanszakára, ahol Szabó Sipos Máténál és Horváth Gábornál tanult karvezetést. A zeneakadémiai évek alatt aktív hallgatóként részt vett Simon Carrington, Josep Vila és Frieder Bernius vezénlyés kurzusain. 2004 óta a Fővárosi Fazekas Mihály Gyakorló Gimnáziumban tanít ének-zenét és vezeti a gimnáziumi vegyeskart 2010 óta a Szent István király Zeneművészeti Szakközépiskola szolfézs és zeneelmélet tanára. Mindemellett három gyermek édesanyja.

Ney Andrea vezetésével 2004-ben alakult meg a Városminor Kamarakórus, amelynek tagjait az éneklés szeretetén kívül baráti és/vagy testvéri szálak valamint Budapest XII. kerülete kapcsolják össze. A kórus

repertoárja a kezdetektől fogva változatos: a reneszánsz, barokk és romantikus művek mellett számos XX. századi spirituálé- és népdalfeldolgozás, valamint jó néhány kortárs magyar és nemzetközi zenemű is szerepel. Számos hazai és külföldi kórusversenyen érték el kiváló helyezést. 2013-ban Budapesten az Interkultur által szervezett Nemzetközi Kórusversenyen, a kórus kategóriájában 1. helyezést ért el, és karnagyuk Lantos Rezső különdíjban részesült.

Műsoruk: A The Real Group énekegyüttes szerzeménye: Words, Eric Whitacre: With a lily in your hand (Garcia Lorca versére); Morten Lauridsen műve: 2. tétel a „Hat tűzmadrigál” c. sorozatból: – Quando son piu lontano, – Amikor távol vagyok szép szemeidtől; Jake Runestad: Nyon Nyon – játék a hangokkal. Vezényelt: *Ney Andrea*

Énekszóval érkezett a színpadra az utolsó szereplő, Lantos Rezső hajdani énekkarának utóda és örököse a **Budapesti Ifjúsági Kórus**.

A Kórus elődjét 1950-ben alapította *Darázs Árpád* és *Lantos Rezső*, aki korán bekövetkezett haláláig, 1977-ig állt az együttes élén feleségével, *Lantos Edittel* együtt. 1977-től 1996-ig az énekkar vezetője *Strausz Kálmán* Liszt-díjas karnagy volt. Ez alatt az idő alatt az énekkar egyre inkább állandó résztvevője lett a hazai koncertéletnek. Repertoárja döntő többségét oratorikus művek sokasága jelentette.

1996-tól az énekkar vezető karnagya *Gerenday Ágnes*, aki énekesként kezdte még Rudi bácsinál, 1986-tól pedig másodkarnagya volt a kórusnak. Ez idő óta az énekkar egyaránt énekelt oratóriumokat és a cappella műveket. Az énekkar az utóbbi években többször sikeresen szerepelt Hollandiában, Svájcban, Csehországban, Lengyelországban, Erdélyben és Ausztriában.

Az énekkar ünnepi programját elsősorban olyan művekből válogatta, amelyeket szerzőjük Lantos Rezsőnek ajánlott, vagy amelyeket ő különösen szeretett, ezen az estén többen is itt énekeltek a hajdani kórustagok közül. Az első művet Bárdos Lajos ajánlotta karnagynak és kórusának. Rudi bácsi talán erre volt a legbüszkébb, a mű írásakor az ajánlás így szólt: *A Központi Kórusnak, akik már sejtik a dal titkát* – ezt az ajánlást Bárdos tanár úr később kijavította – *akik már tudják a dal titkát. Bárdos Lajos – Babits Mihály: A dal titka.*

A felhangzott következő kórusmű, *Kersch Ferenc: Dextera Domini*, a 117. zsoltár szavainak megzenésítése egyike volt Rudi bácsi legkedvesebb darabjainak, amely után soha nem maradt el az elismerés, akár itthon, akár külföldön énekelte az énekkar. A rá való emlékezést erősíti a szöveg: „Az Úr jobbjá győzelmet aratott, az Úr jobbjá fölmagasztalt engem, nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit”.

Lantos Rezső nagyra tartotta a kiváló észt zeneszerző, *Gustav Ernesaks* kórusműveit. Az *Éji fény* egyike volt a legkedvesebbeknek, amelyhez Hegyi Imre készítette a magyar szöveget. „Oly messze tűnnek éveim, benne tűnök én is” – éneklé a kórus, de felragyog a fény és ragyog bizonynyal az ő öröksége is.

Majd egy olyan mű következett, amelynek szerzője jó barátja volt Rudi bácsinak. A történeti hűség kedvéért el kell mondani, hogy volt egy emlékkoncert 1978. március 10-én, halálának egyéves évfordulóján, erre az alkalomra írta *Szokolay Sándor: a Zengő csudaerdő* balladája c. kórusművét, ahogy ő írta: Vegyeskarra népi szövegek nyomán Lantos Rezső emlékére.

Az előadott műveket vezényelte:
Gerenday Ágnes

Ezt követően *Pribay Borbála*, a Budapesti Ifjúsági Kórus elnöke szólt a közönséghez

„Álmomban a hosszú rét mellett szömömmel csudaerdőt láték.” Ezekkel a szavakkal kezdődik a ballada, melyben népi szövegeket válogatott össze Szokolay Sándor, hogy a szavakat zenébe oltva kimondja, amit sokan kimondatlanul éreztek, és ezzel állítson barátjának örök emléket. Kedves közönségünk, kérem, engedjék meg nekem, hogy magam is ugyan-ezeket a szavakat vegyem kölcsön. Annál is inkább, mert a zúgó, zengő, zsoltáros csudahang máig szól ebben a csudaerdőben. Hiszen erdő gyászba nem borul, inkább csak továbbvirul...

Kedves Rudi bácsi!

„Szeretet volt bennem, semmivé nem lettem” – mondja a versbéli csudaerdő fejedelemfája. Életednek sok-sok ága, nincs hiába sok virága, koronája! Csudaerdőnk fejedelemfája vagy még ma is! Nagy megtiszteltetés ezért nekem, hogy a mai napon, mint a kórus elnöke, Gábor jelenlétében bejelenthetem, hogy a jövőben a te neved is büszkén viseljük, és mostantól új nevünk: **Budapesti Lantos Kórus**. A mögöttem álló csudaerdő pedig tovább virul, és reméljük, ahogy a vers mondja, mindig csak megifjul.

Gerenday Ágnes

Emlékezés

Kedves Közönség!

Kérem, engedjenek meg nekem pár személyes gondolatot!

Bárdos Lajos Nagy László versére írta Tűzszivárvány című nagy vegyeskari művét, amelyet – mint oly sok mást is – Lantos Rezső karnagnak és kórusának ajánlott. Ez a tűzszivárvány ragyogott annak a kórusnak mindennapjaiban, amelyiknek abban a szerencsében volt része, hogy keze alatt énekelhetett 27 éven keresztül.

„Míg élt, szelíden mosolygott, halkan beszélt, kórusa mennydörgött helyette és kórusa suttogta el szívének legbensőbb titkait. Nem a látványos színpadi gesztusok, hanem az összetartozás, az együttérzés varázslatában, a próbák felejthetetlen légkörében, a műért való aggodás büvöletében forrtak egyé. Elérte, amit kóruskarnagy elérhet: énekesei rajongtak érte. Egyéni előadói stílusa volt, a zeneszerzők bíztak benne, és sohasem csatlakoztak. Hazai és nemzetközi versenyek során vitte diadalra műveiket, meghatalmazott nagykövetség volt itthon és idegenben” – írta róla Lukin László tanár úr 1977-ben bekövetkezett korai és váratlan halálakor.

A kóruskarnagy, mint tudjuk, nagyon összetett személyiség kell, hogy legyen. Az alap természetesen a kiváló szakmai felkészültség – ehhez teremtettséget az Akadémia öt éve. De hogy ezzel a szakmai felkészültséggel, az elsajátított ismeretekkel, tudással, hogyan él valaki, az már a személyiség átütő erejétől függ. Hiszen hiába tudja a szakmát, ha nem tudja átadni, ha nem tudja lelkesíteni az énekeseket, akik a napi munka után, fáradtan, gondokkal telve jönnek esetleg a próbákra – akkor nem születik meg az a csoda, amiért az ember kiáll egy kórus elé, és amiért mind a mai napig az a meggyőződésem, hogy nincs szebb dolog a világon, mint énekkart vezetni.

Lantos Rezső – Rudi bácsi olyan karnagy volt, akinél ez a kettő tökéletesen ötvöződött. A sikerek, az eredmények a próbákon születnek meg, és itt mutatkozott igazából ereje. Próbái legendások voltak, hiányozni csak az hiányzott, aki nagyon beteg volt, vagy nem volt itthon, a legnagyobb büntetés volt, ha az ember nem lehetett ott a próbákon. Nem kiabált, nem volt hangos beszédű, de amit mondott, és ahogy mondta, elvárásolta énekeseit.

De a belőle sugárzó erő életben maradt. 2002-ben, a 75. születési évfordulón már olyan koncertet rendezhetett a Lantos Alapítvány a Pesti Vigadóban, ahol az öt év alatt Lantos díjban részesült karnagyok vezényelték énekkaraikat.

Ez az évforduló teremtette meg a lehetőséget, hogy a díj a legméltóbb helyre kerüljön, a Zeneakadémiára, a legmagasabb szintű karnagyképzés otthonába. Köszönet illeti ezért az Akadémia vezetését, a Karvezetés tanszak vezetőjét és tanárait, hogy elfogadták ezt a felajánlást, és lehetőséget teremtettek/teremtettek arra, hogy a díj egy fiatal zeneakadémista számára megteremtse a lehetőséget az elmélyült felkészülésre. Rudi bácsi ennek az intézménynek volt növendéke, és rövidre szabott élete során a Zeneakadémia számára is hírt és dicsőséget hozott, mint az öt felnevelő és kiváló munícióval ellátó alma mater számára. Egész életében a fiatalokkal szeretett dolgozni, itt van a legjobb helye, a fiatalok között.

Végezetül Bárdos tanár úr szavait szeretném idézni, aki ajánlást írt a Rudi bácsi által összeállított „Zeng az ének” c. kötethez, úgy gondolom, a költők verseiből összeválogatott szavak nemcsak az akkori kórus, hanem minden énekkar számára érvényes útmutatót jelenthetnek:

„...mert a ti lelketekben dal van, és ha dalra
fakadtok, aki hallja vele ujjong –
tudtok énekelni füttyös vidámsággal, könnyedén,
kötetlenül, mint a rigók –,
és ha énekeltek, kimosolyognak az ibolyák,
és ez a mosoly bearanyozza az életet –
tudtok énekelni mosolygó szkerccoval is, és
tudjátok hirdetni a halálón is győztes életet.
Énekeljete hát, mert az ének inség és háború
helyett békét termet és örök harmóniát.
Énekeljete hát, és legyen a szívetek táján
örökös tűz-szivárvány!”

Az immár új nevet viselő énekkar befejező számaként egy olyan művet énekelt, amelyet Rudi bácsi hajdani jó barátja, Balázs Árpád Erkel-díjas zeneszerző, Erdemes Művész az ő számára és kórusa számára komponált az 1968-as Arezzo-i Kórusversenyre. A Tavaszi szél gyönyörű dala mellett a címadó népdal egyben vallomás volt menyasszonya iránt érzett szerelméről, aki szintén a kórus tagja volt és azóta is itt énekel. Balázs Árpád hűséges figyelemmel kíséri a kórus működését, részt vesz életükben annyira, hogy már megírta új művét az énekkar számára, amelyet a kórus az év folyamán be fog mutatni. Zárószámként a *Virágim, virágim* c. népdalszvit szólalt meg a **Budapesti Lantos Kórus** előadásában.

A hangverseny befejezéseként, a XX. századi magyar zenekultúra egyik legkiemelkedőbb személyiségére, Kodály Zoltánra emlékezve – valamennyi fellépő kórus előadásában – csendült fel az *Esti dal*.

Márkusné Natter-Nád Klára

Kodály és Székesfehérvár

2017. március 6-án Székesfehérváron, a Vörösmarty Színházban kiállítással és a város kórusainak hangversenyével emlékeztek Kodály Zoltánra.

A Kodály Zoltán és Székesfehérvár kapcsolatát bemutató kiállítást *Brájer Éva* alpolgármester asszony nyitotta meg. Ünnepi beszédet „A zenei nevelésért” Alapítvány kuratóriumának elnöke *Hartyányi Judit* mondott.

Kodály Zoltán a világhírű zeneszerző, népzene kutató, zenepedagógus születésének 135. és halálának 50. évfordulójára emlékezik ma az ország, és mondhatom, hogy a világ elismerése és figyelme is Kodály Zoltán felé fordul, mivel a közelmúltban az UNESCO felvette a Kodály módszert a szellemi kulturális örökség megőrzését szolgáló legjobb gyakorlatok listájára, valamint nemzetközi megemlékezésre ajánlja a nagy magyar zeneszerző életművét. Ez igen megtisztelő, és így bizhatunk abban, hogy ez a nemzetközi elismerés elősegíti hazánkban is Kodály felbecsülhetetlen értékű ajándékának feléledését.

Emlékezünk, ünnepelünk és köszönetet mondunk itt és most is, kiállítva és megmutatva kedves emlékeinket.

Köszönet a zeneszerzőnek – aki a zenetörténet egyik legnagyobb, a 20. századi zene legkiemelkedőbb kórus-szerzője – gazdag életművéért, amelynek darabjai a mai napig életünk megbecsült részét képezik. A népzene kutatónak a világviszonylatban leggazdagabb népzenei anyag gyűjtéséért – majd a néptől gyűjtött dalokat nemes foglaltban visszaadta nemzetének – amelyből szintén gazdagon részesülhettünk, és a nevelőnek zenepedagógiai elveiért, amelyeknek köszönhetően éneklő, boldog közösségben éltük gyermekkorunkat.

Néhány napja emlékezett meg a magyarság Arany János, a tudós költő születésének 200. évfordulójáról. Engedjék meg, hogy egy rövid kitérőt tegyek művészetük alakulásának közös vonása kapcsán. *Arany János* a magyar szókinccs végtelen lehetőségét érzékenyen használta, zseniális adottságainak birtokában költészetét egyetemes érvényre emelte. Kodály Zoltán a galántai mezítlásos pajtásokkal együtt énekelte népdalkincs forrásából merítve tette egyetemes értékűvé a magyar zenét.

Egy amerikai professzor, *dr. Alexander Ringer* mondta Kodályról: *Vir Justus in musica*. Igaz ember a zenében. Igaz az, aki a boldogságot a közösség számára létrehozza és megőrzi. Ringer professzor felismerte és nagyra értékelte Kodály munkásságának, filozófiájának igazságát.

Amerikai ösztöndíjasokat támogatott, csoportokat hozott a Zeneakadémiára, és Székesfehérvárra is a sikeres iskola énekóráinak látogatására.

Visszatekintve a mögöttünk levő évtizedekre, életünkre, hálával mondhatjuk, hogy egy igaz ember példája nevelt bennünket hazaszere-tetre, kultúránk megbecsülésére, megtartására, tovább éltetésére. Az ő életművét ünnepeljük most.

A kiállított képek, dokumentumok megtekintésére várva, előjáróban hadd szóljak néhány fontos évről/eseményről, amelyek utalnak a zene-szerzőnek a városhoz valamint a megyéhez fűződő kapcsolatára. A sok érdekes kiállított tárgy, levél, kép nagy részét a *Mihályi* család és a *Kneifel* család bocsátotta rendelkezésre. Köszönet ezekért az eddig nem látott kincsekért. Jóllehet, ezek a hírek nem mind szólnak Kodály Zoltán szemé-lyes jelenlétéről, de arról igen, hogy művészete, annak híre 1920 körül eljutott Székesfehérvár érdeklődő, zenekedvelő lakóihoz. Ez Tóth Aladár érdeme, aki a XX. század egyik legnagyobb zenekritikusa volt. Mint Székesfehérvár szülötte, az új magyar zene elismertetéséért szülővárosá-ban is fáradozott.

1922-ben két Fejér megyei faluban, Mány és Csabdi községben három alkalommal járt, és népdalokat gyűjtött Kodály Zoltán. Itt említem meg Volly István felsővárosi gyűjtését a Fehérvári bölcsőcske néven ma is élő népszokást.

1929. Csákvár – Hány János. A szövegíró Paulini Béla szűkebb pátri-ájának, Csákvár községnek műkedvelő földműves színjászói, június 16-án megelevenítették Hány János kalandjait: a történetet, a beleszótt nép-dalokkal, egyszólamban. Előadásukat megtekintette a Kodály házaspár és Hevesi Sándor, a Nemzeti Színház igazgatója is. (Bónis F.)

1938-ban Szent István-napi dalosünnepre komponálta az Ének Szent István királyhoz című művet hat változatban.

1939-ben Kodály ünnep Székesfehérvártól című beszámolójában a következőket írta Tóth Aladár: „...A Székesfehérvári Zenekedvelők Egyesülete, mely dr. Serényi Antal lelkes, széles látókörű vezetésével (...) a Vörösmarty Színházban valósággal megkoronázta az idei szezont egy nagyszabású Kodály- hangversennyel, melyen válogatott közönség – élén a város kiváló polgármesterével, Csitáry G. Emillel – lelkesen ünnepel-te a nagy zeneszerzőt. Kodály Zoltán ezúttal jelent meg először szemé-lyesen a város falai között.”

Az esten *Serényi Emma*, a városban működő fiatal karnagy két kóru-sa – a Városi Dalegyesület vegyeskara és a városi Leánygimnázium kó-ru-sa – is nagy sikert aratott a Székely keserves, a Liszt Ferenchez és az Akik mindig elkésnek, valamint a Lengyel László című művekkel.

A már világhírű zeneszerző művei magas színvonalú tolmácsolásban szólaltak meg az 1939-ben alakult Székesfehérvári Kamarakórus előadá-sában, amelynek vezénylő karnagya *dr. Szemere Gyula* és *dr. Somfai László* író, a világhírű zenetörténész édesapja volt, az énekesek között

pedig megtaláljuk *Mihályi Gyulánét* és *Pakodi Ferencnét*, a 16 év múlva induló zenei általános iskola első tanítóit. Az együttes kiemelkedő szerepet töltött be Székesfehérvár kulturális életében Kodály műveinek előadásával.

Az 1940-es évekből érdemes megemlíteni néhány hangversenyt, amelyeknek műsora ránk maradt: 1946-ban a Székesfehérvári Művészeti Héten a Ciszterci Gimnáziumban, 1948. márciusában a Vörösmarty Társaság rendezésében irodalmi esten szerepelt a Kamarakórus Kodály művek előadásával. (Norvég leányok, Öregek, Mátrai képek)

1948. májusában az Éneklő Fehérvár elnevezésű, Székesfehérvár énekkarainak jubileumi hangversenyén általános iskolai, gimnáziumi és tanítóképzős kórusok mellett a MÁV férfikar, a Székesegyház Szt. Cecília Kórusa és a Kamarakórus is Kodály műveket adott elő.

1955. a következő korszakos dátum Az első új típusú iskolák, amelyek Kodály pedagógiai elveit a legintenzívebben valósították meg, az ének-zenei általános iskolák voltak. Ezekben az iskolákban a gyerekek napon-ta részesültek olyan szisztematikus zenei nevelésben, amelynek éneklés az alapja.

A mi iskolánkat 1955-ben alapította *Mihályi Gyuláné Potyondy Eszter* nagy tehetségű énektanár-karnagy, aki kiváló kollégákkal *Kneifel Ferenc* és *Pakodi Ferenc* nével kezdte munkáját. Kodály Zoltán kitüntetett figyelemmel kísérte az iskolában folyó magas szintű zenei képzést, látogatta az iskola énekóráit, részt vett énektanárok országos szakmai rendezvényén, amelynek iskolánk adott otthont. Eljött az első 8. osztály ballagására, majd az azt követő hangversenyre a Vörösmarty Színházba, ahol az iskola apraja-nagyja bemutatta tudását énekkarban, hangszereken, néptáncban.

A Mester az iskola emlékkönyvébe írta elismerő szavait: „Kezdetik a székesfehérvári énekes iskola krónikája. 1963. jún. 15-én volt az első 8. osztály záróünnep. Nagyot kívánunk, ha azt kívánjuk: ennél kevésbé szép és sikeres ne legyen itt soha. „

Kodály Zoltán életében utoljára 1965-ben, az iskola 10. évfordulóját ünneplő hangversenyen jelent meg Székesfehérváron. Az előző évtized találkozásai izgalommal töltötték el bennünket. Felejthetetlen emlékként őrizzük azt a boldog érzést, amikor műveinek bemutatásával köszönthettük a Mestert. A világhírű zeneszerző városunkhoz fűződő kapcsolatát bemutató dokumentumok itt elfogynak...

Az örökség további éltetői a város iskolái és énekkarai. Bár az ének-zenei iskolák énekóráinak száma az évek folyamán megfogyatkozott, ahogy az iskolák száma is, országosan. Az elődök munkáját elhivatott tanárok folytatják, akár speciális tanterv nélkül is. De a Kodály Zoltán nevet viselő Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és AMI a letehetően a Kodály módszer élő gyakorlatának. Kiemelkedő szerepet vállal a város kulturális életében, éneklő, zenélő, táncoló gyerekek soka-

ságát nevelve. Sikereik a város, sőt az ország határát is átlélik. Az iskola kórusaira épülő, általuk alapított Alba Regia Nemzetközi Gyermekkórus fesztivál és az idén szintén nemzetközivé lett Fehérvári Ének Ifjúsági Kórusfesztivál immár 28 éve hívja az ifjúsági kórusokat a zenélés adta közös öröm átélésére.

Tudják ők, és tudjuk mindnyájan akik itt vagyunk, hogy meg kell őrizni a múltban elért eredményeket, amelyek fundamentumára biztosan épülhet a jövő éneklő nemzedéke.

Hartyányi Judit

Kodály emlékhangverseny Debrecenben

A Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszéke ünnepi hangversenyen emlékezett meg Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulójáról. A 2017. március 31-én megrendezett nagyszabású hangversenyen a város hat rangos kórusa tisztelgett a kettős évforduló előtt: a *Lautitia Gyermekkar*, a *Bárdos Lajos Leánykar*, az *Ady Endre Gimnázium Leánykara*, a *Modus Novus Énekegyüttes*, a *Kölcsey Kórus* és a *Canticum Novum Kamarakórus* ünnepi műsorát hallhatta a nagyszámú közönség a Liszt-teremben.

A megemlékezésre nem véletlenül e tavaszi napon került sor. A Debreceni Egyetem Szolfézs-Zeneelmélet, Karvezetés Tanszéke több, mint 30 éve hagyományosan március tájékán várta vendégeit a Bárdos Szimpóziumra, melynek kiemelkedő eseményei voltak a kórushangversenyek. Ez az országos szakmai fórum ugyanakkor fontos szerepet töltött be úgy is, mint szolfézs, zeneelmélet és karvezetés találkozójá, melyhez az évek során 30 órás akkreditált továbbképzés is csatlakozott. Az eddig évente megrendezésre kerülő eseményen rangos zenepedagógiai és zenetudományi előadások, bemutató tanítások, színvonalas hangversenyek és kerekasztal megbeszélések alkották a programot.

A *Bárdos Szimpózium* megálmodója a tanszék korábbi vezetője, *Szesztay Zsolt* Liszt- és Kodály díjas karnagy, főiskolai tanár, a Bárdos Lajos Leánykar alapító karnagya volt. Tanár Úr 2007-ben bekövetkezett halála után a Szimpózium továbbra is megrendezésre került *Dr. S. Szabó Márta* egyetemi docens, tanszékvezető lelkes szervezőmunkájának köszönhetően.

2009-ben *Szesztay Zsolt*né megalapította a *Szesztay Zsolt – Emlékdíjat*, melynek átadása azóta a Bárdos Szimpózium ünnepélyes eseményének számít. Immár kilenc éve a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának egy karvezető diákja részesül az elismerésben, aki a Tanár Úr

szakterületén kiemelkedő teljesítményt nyújt. A kari tanács titkos szavazással választja ki a díjazottat, aki az elismerő oklevél mellett Bögös Loránd erre az alkalomra készített kisplasztikáját is megkapja. A Bárdos Szimpózium az idei tanévben – sajnálatos módon – a Debreceni Egyetem anyagi gondjai miatt nem került megrendezésre. Az Emlékdíj átadása mégsem maradt el: a hangverseny keretében Szesztay Zsoltné, Lukács Elek V. évfolyamos ének-zene, zeneelmélet-tanár szakos hallgatónak adta át a díjat, aki kiváló szakmai teljesítménye, magas szintű elméleti tudása és karvezetői képességei alapján nyerte el a megtisztelő elismerést. A Klebelsberg Képzési Ösztöndíj támogatását élvező hallgató a Zeneakadémia 2015. évi Karvezetőversenyén különdíjban részesült és tervei szerint tanulmányai befejezése után a Közép-Dunántúlon tanárként és karvezetőként kíván elhelyezkedni. A díj átadását követően *Dr. habil. Duffek Mihály* tanszékvezető egyetemi tanár, mb. dékán emlékezett meg Szesztay Zsolt munkásságáról és reményét fejezte ki, hogy a jövő évtől kezdődően lehetőség lesz a Szimpózium két évenkénti folytatására.

A hangversenyt *Dr. Ordasi Péter* nyitotta meg „Kodály Zoltán emlékezete” című személyes hangvételű vallomásával. Sorsfordulónak nevezte azt az 1967-es emléket, amikor fiatal muzsikusként a Magyar Tudományos Akadémián részt vehetett Kodály Zoltán búcsúztatásán. A személyes emlékek mellett hangsúlyozta Bárdos Lajos munkásságát, mely – szerteágazó művészi, pedagógiai és zeneszerzői tevékenységein túl – példamutató odaadással ápolta Kodály örökségét és nemzetmegtartó erővel szolgált a felnövekvő muzsikusz generáció számára.

A koncert házigazdáját, *Arany Jánost* jól ismerheti a debreceni közönség az elmúlt évekből. Oldott hangulatban vezette a kórust, érdekes zenetörténeti adalékokkal és a bibliai szövegek fordításával intellektuálisan is gazdagította a koncertélményt. A Bárdos Szimpózium hagyományát folytatva Arany János külön kiemelte a Szolfézs-Zeneelmélet-Karvezetés Tanszék karvezetői „műhelymunkájának” pódiumgyakorlatát. Barasevich Márta V. évfolyamos hallgató, Lokodi Anna Kolozsvárról érkezett, III. évfolyamos Erasmus csereprogramos vendéghallgató, Béltéki Anetta III. évfolyamos, Takács Donát IV. évfolyamos kóruskarnagy szakos hallgató és Lukács Elek egy-egy művet vezényeltek a Bárdos Lajos Leánykar, az Ady Endre Gimnázium Leánykara, a Kölcsey Kórus és a Canticum Novum Kamarakórus közreműködésével.

A koncerten Kodály művei mellett a kórusrepertoár széles skáláját színtelítették meg a debreceni kórusok. A Lautitia Gyermekkar *Nemes József* vezényletével Kodály: *Esti dala* mellett Michael East, Johannes Brahms valamint Kocsár Miklós és Tóth Péter egy-egy művét tolmácsolták elementáris erővel. A Bárdos Lajos Leánykar két Kodály művet tűzött műsorára: a fiatalkori *Ave Maria-t* – melyet Kiss Erika

IV. évfolyamos zongoraszakos hallgató kísért – és az egyik néphagyományon alapuló gyermekkari művet, a *Villót*. A Leánykar műsorán Francesco Soriano, Giovanni Battista Martini és Jacobus Gallus bibliai témájú opuszai szerepeltek még. A kórust ebben a tanévben Szabó Dénes Kossuth-díjas karnagy vezeti, aki váratlan megbetegedése miatt nem tudott fellépni ezen az estén. Helyette a Leánykart az elmúlt években irányító karnagya, Dr. Ordasi Péter dirigálta. Az Ady Endre Gimnázium Leánykara Kodály: *Egyetem-begyetem és Pünkösödölője* mellett Gárdonyi Zoltán és Szokolay Sándor műveit adta elő. A kórus *Kerekes Rita* karnagy igényes munkájának köszönhetően tiszta intonációval, sokszínű karakterrel szerzett szép pillanatokat. A hangverseny legfiatalabb együttese az alig két éve alakult Modus Novus Énekegyüttes volt, *Végh Mónika* vezetésével. A kamarakórus énekesei a karnagy korábbi kórusából verbuválódtak, és első alkalommal mutatkoztak be a Liszt-teremben. Műsorukon Kodály: *A szép énekszó múzsájához* művén kívül Kocsár Miklós, Orbán György és Bartók Béla művei szerepeltek. A bemutatkozás különösen szuggesztív kórusműve volt Bartók Béla: *Négy tót népdal vegyeskarra zongorakísérettel*, melynek zongoraszólóamat markáns megfogalmazással Grünwald Béla játszotta.

A Kölcsey Kórus művészi tevékenysége több évtizede összekapcsolódik Debrecen kóruséletével. A nőikar és dirigense, *Tamási László* ezen az esten is meghitt percekkel ajándékozták meg a közönséget. Kodály: *Négy olasz madrigáljából* a *Chi vuol vedert* és *Fior scoloritit* Duffek Ildikó doktorandusz hallgató vezényelte, majd a kórus Kodály: *Táncnótáját*, valamint Bárdos Lajos és Vörös Boglárka egy-egy művét szólaltatta meg. Az emlékhangverseny utolsó fellépő együttese a Canticum Novum Kamarakórus volt. Kifejező előadásukban Orbán György: *Második kóruskönyvből* a második és a harmadik tételek – *Se nappalom, se éjjelem; Mint mellékdal* – csendültek fel, majd Kodály: *Norvég leányok* vegyeskarát Tóth Donát egyetemi hallgató dirigálta. A kórus végül Vajda János két genfi zsoldárát, a 10. és a 24. zsoldárokat énekelte. Ez utóbbi egyben ősbemutatóként hangzott fel, mely *Török Ágnes* karnagy szuggesztív erejű vezénylésének és a kórus hajlékony hangzásának köszönhetően az est különösen szép momentuma volt.

A kórustest méltó befejezését adta a hat kórus és a közönség közös éneklése. *Berkesi Sándor* vezényletével Kodály: *A magyarokhoz* vegyeskara csendült fel. A termet betöltő énekhangok elementáris ereje mindekiben megerősíthették a jól ismert szavakat:

„Nem sokat ér, ha magunknak dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, amiben egyik lehetünk. Akkor mondhatjuk majd igazán: örvendjen az egész világ!”

Szesztay Zsuzsa

Püspökladány múltja és jelene

Sárosi Bálint Püspökladányban

Hajdú-Bihar megyében már az első Röpülj Páva televíziós vetélkedő előtt lehetett hallani népdalokat eredeti népi énekesektől, citerásoktól kisebb nagyobb kórustalálkozókon. Ez a „Nyílik a rózsa,” a vegyes műsorok időszaka volt. Püspökladányban 1969-ben voltam először egy olyan megyei találkozón, ahol csak népdallal léphettek fel a jelentkezők. Az ottani közönség szerette az ilyen rendezvényeket. Később is telt házak előtt zajlottak ezek a műsorok.

Sárosi Bálint, a folklór nemzetközi hírű, számos magas díjjal kitüntetett tudósa, kutatóútjai során Püspökladányban 1969-ben járt először, ahol találkozott a Boruzs András juhász által vezetett citerazenekarral. Később is többször járt ott gyűjtés céljából. A televíziós Röpülj Páva verseny hatására 1970-től Püspökladány környékén is éneklő csoportok alakultak, és egyre többen vették a bátorságot, hogy dalaikkal, citerajátékuikkal színpadra álljanak. Az olyan nagyszabású bemutatókra vagy versenyekre, mint amilyen az évente megtartott *Sárréti Napok* programja volt, nagy neveket hívtak zsűrizni, hogy a fellépőknek szakmai tanácsokat adjanak. Minden alkalommal *Sárosi Bálint* volt az elnök, kivéve *Csenki Imre*, az Állami Népi Együttes alapító karnagya, Püspökladány szülőtte, *Czövek Lajos* debreceni karnagyja és e sorok írója is méltatta, értékelte az egyes produkciókat. Jelen volt a Rádió népzenei rovatának munkatársa *Béres János*.

A műsor végeztével Sárosi Bálint lényeglátó elnöki záróbeszédében minden alkalommal úgy számolt be a produkciókról, hogy elsősorban az elhangzottak pozitívumait emelte ki, és csak utána hívta fel a figyelmet az esetleges hiányosságokra, úgy, hogy minden szereplő győztesnek érezhette magát. Mindezt a maga természetes, póztalan megjelenésével, ízes beszédével, mondanivalójának szemléletességével tette élvezetessé. A fellépések előtt vagy után is szívesen ismerkedett, beszélgetett a szereplőkkel. Megállapításai szállóigévé lettek a résztvevők között, mint például a „bikamegállító hang” mint a hortobágyi pásztorok énekes hangideálja, vagy az a fiataloknak szóló tanítása miszerint „az adatközlő hibáit nem szabad eltanulni.” Ha a műsor estig tartott, akkor a záróbeszédre már a szomszéd étteremben került sor, mialatt a vacsorát a sok embernek felszolgálták.

Mindnyájan örömmel mentünk Püspökladányba, és kellemes órákat töltöttünk a sok lelkes énekes között a remek hangulatú rendezvényen.

Egykori fotók a meghívott zsűritagokról.

Vikár László és stábj

Bónis Ferenc és Mező Judit

Ennek a Sárréti Népzenei Találkozóznak az előkészítését népdalgyűjtés is felhasználtam. Ezt az anyagot a Püspökladányi Nagyközségi Tanács 1974-ben kiadta „A ladányi torony tetejébe, hortobágyi és sárréti népdalok” címmel. Daloskönyvem Sárosi Bálint alapos és széleskörű szakmai tanácsai, lektori megjegyzési nyomán vált szebbé, értékesebbé. A folklór nagynevű tudósa ma is szívesen emlékezik a püspökladányiakra, szakmai tanácsaira ma is számíthatunk.

Bencze Lászlóné dr. Mező Judit

Óvodapedagógusok

IV. Országos Kórusfesztiválja

Püspökladányban, 2017. május 8.

A Kórusfesztiválok sorában első ízben 2009-ben üdvözölhettük az Óvodapedagógusokat, a művészetkedvelő Püspökladány városában, ahol e szép ünnep azóta hagyománnyá vált.

Ebben az esztendőben van *Kodály* születésének és halálának neves évfordulója. Az egész országban fokozattan szerveznek megemlékezéseket, hangversenyeket. A Püspökladányi Kórusfesztiválon is tisztelettel megemlékeztünk ezen évfordulókról, de számunkra ez nem mint egyedi ünnepi esemény szerepel, hiszen itt az *óvodai hivatás és nevelés mindennapjainak* egyik legnagyobb szellemi mecénását köszönhetjük.

Kodály Zoltán a tudós, a zeneszerző, legfontosabb tevékenységei közé sorolta a zenei nevelés-oktatás területét. Ezen belül is kiemelt fontosságúnak tartva a legkisebekkel való foglalkozást. Elhivatott tanítványa *Forrai Katalin* a gyakorlatban mutatta be és terjesztette országszerte azt a helyes utat, amin a kisgyermek zenei nevelésén haladni lehet, hogy a személyiség fejlesztés harmonikus egységét kialakítsák. Elméleti és gyakorlati munkásságát országszerte, de távoli kontinenseken is elismerték, csodálták azóta is példaként tekintve váltak elismert követőivé.

Aki személyesen megismerhette „Kati néni” életre szóló élményt szerzett, és saját munkája során igyekszik azt a szellemiséget, zeneiséget, gazdag örökséget tovább adni a következő generációnak. Ilyen elhivatott követője Forrai Katalin egykori tanítványa, *Nagy Jenőné - Inci*, a Gál Ferenc Főiskola adjunktusa, az Óvodapedagógusok Országos Szakmai Egyesületének vezetője. Kidolgozott munkaterv alapján dolgozva, egyik fő feladatuknak tekintik az „Óvodai Nevelés a Művészetek Eszközeivel” való célkitűzésük megvalósítását. Országos szinten szervezője a továbbképzéseknek, szakmai találkozásoknak. Sokágú munkával, elkötelezettséggel irányítja az óvónők figyelmét a zenei nevelés jótékony hatására, ezen belül az egyéni képzés jelentőségére, melynek része az éneklés egyéni és közösségi formában való állandó ébrentartása, kis közösségek kórusok alakítására. A szereplés mindig egy kis izgalommal jár, többlet feladatot, de örömet is jelent. Így a saját környezetükben való bemutatkozáson túl, egyre szélesebbre nyitva a kört megvalósulhatott a Kórusfesztivál gondolata az óvónők egyesült zenei bemutatkozása, amire 2-3 évente kerül sor. Az első Fesztivált 2009 májusában öt kórus részvételével tartották, és azóta is négy állandó hűséges visszatérő: a vendéglátó *Püspökladány* mellett *Győr, Edelény* és *Sátoraljaújhely* kórusai.

Példamutatásuk eredményes!

2017. április 8-án a Református Templomban tartott hangversenyen tizenegy kórust üdvözölhattünk. Fesztivált megnyitó köszöntő beszédet *Rásó Gábor* alpolgármester mondott. A kórusokat a fellépés sorrendjében mutatjuk be.

1/ Györi Bartók Óvoda, Szivárvány Szülői és Óvónői Kórusa, vezetőjük *Halász Katalin*. Több mint tíz éve tartják rendszeres próbáikat, és sok ünnepi esemény szereplői. Gyakran bátor kicsinyeket is bevonnak a szereplésbe, kánonok és kisebb kórusművek felelgetős énekének részvételébe. Így ez alkalommal is Kodály, Bárdos, Kocsár és Balázs Árpád műveiből válogatva, úgyesen összeállított műsorral lehetőség nyílt számukra is a közös szereplésre.

2/ Devceser – Vackor Óvoda *Búzavirág Kórusa, Lipkáné Oszkó Ágnes* vezetésével. Elsősorban óvodai rendezvényeken és nagyobb ünnepeken szerepelnek. Nagyon szép Magyarbódi-Felvidéki népdalcsoportot adtak elő. Úgyesen variálják szólóénekesek a kórus megszólalást, így változatos és hangulatos előadást produkáltak.

3/ Debrecen-Alsójózsza – Kerekerdő Óvoda, *Rokolya Kórus*, vezetőjük: *Magyari Ágnes*. Jó hangú, zeneileg elkötelezett óvodapedagógusok. A hagyományörzést szívügyüknek tekintik. A népzene gazdag világába beépítik a citerát is. Az Alapfokú Művészeti Iskola kis tanulói is szívesen vesznek részt ilyen szereplésben, mint ez alkalommal is, de eredményesen felléptek már Tehetségnapon is.

4/ Kékseői Asszonykórus – *Hagyományörző Egyesület*, vezetőjük: *Nyistók Sándorné*. Óvónők szívesen vállalták, hogy részt vesznek az együttesben, őrzik és folytatják a falu hagyományát. Több fesztiválon szerepeltek, eredeti népdalaikkal elismerést és értékes minősítést szereztek. Ez alkalommal is egy színes népdalcsoportot adtak elő.

5/ Edelény – „*Istenszülő Oltalma*” *Kamarakórus*. Karvezetőjük: *Flaskó Attiláné*. A több mint tíz éve együttműködő kórus és a rendszeres próbák igényes műsor előadására adnak lehetőséget. Jelentős szerepet töltenek be a város életében, gazdag repertoárjukat magas színvonalon tudják bemutatni. Ez alkalommal, Kodály Bicíniumok mellett Bartók: *Bolyongás* művét is méltó előadásban hallhatta a közönség.

6/ Sátoraljaújhely – *Hegyközi Népdalkör*, vezetőjük: *Zelina Zoltánné*. Több mint tíz éve működnek, a városban ők mutatják be az óvodás gyermekeknek a Jeles-napokhoz kapcsolódó helyi és környékbéli énekestáncos hagyományokat. A játékokba szülőket, gyermekeket bevonva tanítják a hozzáfűzött dallamokat. Ez alkalommal Zempléni és Hegyközi népdalokat adtak elő.

7/ Karcag – *Kúnrózsza Kamarakórus*, a Madarász Imre Egyesített Óvoda pedagógusai. Vezetőjük: *Nagyné Varga Csilla*. Rendszeresen részt vesznek az óvoda és a város rendezvényein. Felkészültségük bátran enged választani többszólamú kórusművekből, közösségükben hang-

szerjátékosok is vannak, egy ügyes átirattal, így hegedű, cselló és fuvola játékos is szerepet kapott. Ez alkalommal Kodály Zoltán műveiből választottak, Bicíniumokat és a Nagyszalontai köszöntőt adták elő.

8/ Nagyvárad – *Csillagocska Református Zeneóvoda Pedagógus Kórusa*, vezetőjük: *Brúgós Anikó*, a Partiumi Keresztény Egyház karnagya. 2002 óta működik az óvoda és az énekkar is. Fontos feladat számukra, hogy fenntartsák a magyar zenei anyanyelv megismerését és elsajátítását, amelyre legalkalmasabbak a gyermekdalok. Gyakran éneklik Kodály Kicsinyeknek írt műveit, de szívesen válogatnak magyar kórusművekből. Ez alkalommal, Birtalan József és Bárdos Lajos művet adtak elő, tiszta intonációval, a karvezető által plasztikusan kidolgozott előadásban.

9/ Szarvas – *Gál Ferenc Főiskola Pedagógiai Karának Kamara Kórusa*, karnagy: *Tamás Margit* főiskolai tanársegéd. Az énekkar két éve alakult. Népdalok mellett többszólamú kórusműveket énekelnek. Öröndetes, hogy a Főiskola növendékei résztveszenek és ismerkednek leendő hivatásuk ezen területével. Szőnyi Erzsébet: Kicsinyek számára írt műveiből énekeltek kis hangszerek kíséretével. Érdekes volt hallani, óvatos finom éneküket, ami még jobban rádöbentett az Óvónők, bátran csengő, jól artikulált előadásmódjára. És éppen ez egyik legjobb bizonyítéka, hogy szükség van ilyen egymáselőtti szakmai bemutatkozásra, a további fejlődés, nyitottság érdekében.

10/ Püspökladány – *Rozmaring Énekegyüttes*, vezetőjük: *Makai Mária Ildikó*. 15 éve alakult a kórus, azóta aktív résztvevői a városi rendezvényeknek, ám azontúl megyei és országos találkozókra, konferenciákra is kapnak meghívást. Mindig tudják új színnel gazdagítani kórusukat. Ez alkalommal a *Kicsinyek* is felsorakoztak a szereplők között. Tisztán csengő hangocskájuk elbűvölte a közönséget. Kodály Gyermekkari darabjaiból énekeltek és a Bicíniumokból adtak válogatást.

11/ Püspökladány – *Harmónia Kamarakórus*. A zeneszerető lelkes énekesekben már évekkkel ezelőtt felmerült a repertoár bővítés igénye, kamarakórus alakítása. Erre két évvel ezelőtt kilenc vállalkozó részvételével sor került. Szerepléseik száma azóta növekszik. Erre a Fesztiválra zeneszerető szülők is társultak az együtteshez. Szép műsorral készültek: Bartók gyűjtéséből énekeltek népdalt, Szőnyi Erzsébet kórusművét: *Elvesztettem zsebkendőmet*, és megható átéléssel adták elő Bárdos: *Édesanyámhoz* c. művét. A kórus vezetője, a Csenki Imre-díjas, *Gombosné Kálóczy Rózsa*.

A hangverseny befejeztével, e sorok írója mondta el összegező gondolatait. Elsőként a házigazdák példamutató vendégszeretetét illette köszönettel. 2009-ben a Püspökladányi Egyesített Óvodai Intézmény indította útjára az Óvodapedagógusok Országos Fesztiválját. Főközpontja a ragyogóan berendezett „Katica Művészeti Bázisóvoda”. Vezetője a Csenki Imre néptanítói-díjas *Papp Lászlóné* akinek remek szervezőkészsége, emberi magatartása biztosítéka a gördülékeny, barátságos, mindig jó hangulatú ünnepi fesztiválnak. Nem könnyű feladat évről-évre mindig megbízható, mindig megújuló színvonalat biztosítani, ennek az elért sikeréért, mindnyájunk nevében fejezhetjük ki köszönetünket.

Összegezve a fesztivál jelentőségét, a közreműködőket értékelve, hangsúlyoznunk kell a szereplők lelkes hozzáállását, a műsor sokszínűségét, az igényes előadásmódot. Mindez bizonyítja, az együtténeklés örömét, mely egyúttal erőt biztosít számukra, segítve mindennapi munkájukat.

Hiszen: „Az éneklés szebbé teszi életünket!”

A Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Szövetség – KÓTA nevében Díszoklevelet adott át valamennyi Kórus vezetőjének, megköszönve példamutató zenei tevékenységüket, további eredményes, jó munkát kívánva.

Végezetül valamennyien kivonultak a templomkertbe, ahol közös énekként adták elő Kodály Zoltán:

Mély erdőn c. művét, *Bartáné Dr. Góhér Edit* vezetésével. *Papp Lászlóné* még egy Emléklapot és népművészeti ajándékot adott át a kórusvezetőknek a vendéglátó város Püspökladány nevében. Öröm és jó hangulat közepette, köszönettel fogadták el a közös ebéd meghívását, mely egyúttal lehetőséget adott a további jóleső baráti együttlétre.

Márkusné Natter-Nád Klára

„Énekeljetek és Örvendjetek”

Pillanatképek a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola családias hangversenyéről

A Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola minden évben bérletet hirdet saját együttese: *Laudate, Exultate, Jubilate, Cantate*, és a *Vegyeskar* részvételével. És van még egy *szkolájuk* is.

Az éppen soron következő bérleti hangversenyt március 25-én Gyümölcsoltó Boldogasszony napján hallhatta a törzsközönség a Szent Imre – korábban József Attila – majd újra Szent Imre Gimnázium, azaz röviden a *Ciszterciek* kitűnő akusztikájú, zsúfolásig megtelt dísztermében.

Az esemény fényét emelte, hogy – mint ott és akkor megtudtuk – éppen aznap volt az „őszanya” *Sapszon Ferencné*, néhai id. Sapszon Ferenc felesége, ifj. Sapszon Ferenc édesanyja, Sapszon Borbála nagyanyja, s számtalan dedunokának dédnagymamája születésének 90. évfordulója. A fürge mozgású, apró termetű, mindig szeretettel mosolygó édesanya nagy örömmel fogadta a *Laudate* gyermekkart vezénylő unoka, Bori spontán köszöntő szavait és a nagyközönség szívből jövő tapsát.

A szokásos magas színvonalon megszólaló műsor a korosztálynak megfelelő igényesen összeállított válogatásból állt. A kicsik Rameu: Himnusz az Éjhez c. háromszólamú szépséges kórusával kezdték a koncertet, majd rágyújtottak egy csokorra való Kodály és Arany János gyűjtötte népdalra. Végül bravúros előadásban szólaltatták meg *Liebe Nóra*, korábbi növendékük, immár hárfa és zongoraművész zongora kíséretével Karai: Estéli nótázását.

Ezután *Szakál Zsófia* adta elő Kodály Zoltán: Hét zongora darabjából a 11/no.7 Rubato-t, kifejező, meggyőző interpretációval. Az *Exultate* Fiú Vegyeskar szép, kifinomult hangzásával mindig a meglepetés erejével hat a közönségre. Nagy taps jutalmazta az előadott: gregorián, Kodály, Sheppard és Anerio műveit. A kórust, alapítója és szervezője *Tóth Márton* bensőséges muzikalitással és határozott biztonsággal vezette.

Szinte hihetetlen, hogy J.S. Bach közismert d-moll Toccátáját és Fugáját hárfán is meg lehet szólaltatni. Ezt tette *Mikes Adrienn*, még hozzá kitűnően.

Az ünnepi hangverseny további részében a nemzetközi hírű *Jubilate* Leánykart és a *Cantate* Kórust, valamint a Kodály Zoltán *Kórusiskola Vegyeskarát* hallhattuk, *Sapszon Ferenc* vezényletével. Műsorukon egy sorozat Bartók Egneműkar, Horvát Márton Levente, Kari Ala-Pöllänen, Szőnyi Erzsébet és Kodály Zoltán műveiből hangzott fel válogatás, közismerten magas szintű tolmácsolásában.

A koncert Horst Webers 106. „Jön már az este” kezdetű kánonjával ért véget. A műsor hátlapján ott volt a kánon kottája, így az egész közönség együtt énekelte a kórusokkal. A másik oldalon olvashattuk, hogy a kórusok jelen tanévben még 16 alkalommal szerepelnek. Ide tartozik többek között a Mátyás templomi „szolgálat”, a Váci Nemzetközi Gregorián Fesztivál, egy bécsi és egy salzburgi fellépés.

Sok erőt, sok sikert, sok örömet, Isten áldását hozzá!

Pax vobis! Béke veletek!

Szőnyi Erzsébet

Vedres Csaba: MISERERE c. oratórium budapesti bemutatója

A Magyar Örökség-díjas BUDAPESTI KÓRUS, a Pécsi DÓM Bárdos Kórusa, a Lágymányosi Bárdos Lajos Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola Gyermekkórusa, a Musica Sonora Kamarazenekar és Horváth Csaba bariton szólista, UZSALY BENCE vezényletével – több mint 500 fős közönség előtt – hatalmas sikerrel mutatta be Vedres Csaba művét, április 9-én (Virágvasárnap) este, a Kelenföldi Szent Gellért Plébániatemplomban. Az oratórium ősbemutatója 2016. szeptember 25-én a pécsi Kodály Központban volt.

A MISERERE az 50. (51.) un. nagy bűnbánati zsoltár latin nyelvű szövegére, a doxológia- és néhány újszövetségi vers szövegére íródott, hat tételes, nagyszabású alkotás, amely végig követi a lélek útját a bűn felismerésétől, a bánaton, a megbocsátáson át, az Istennel való megbékélésig. A drámai, sőt helyenként „rémálom”-ra emlékeztető zenei képek után szólal meg a csodálatos mennyei szépségű angyali kar: Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek! És a Fény feltáru, Krisztus szava pedig elhozza a nyugalmat: *Menj békével*, de többé ne vétkezzél!

Az előadás résztvevői kivétel nélkül tudásuk és szívük legjavát adták a mű sikeres megszólaltatása érdekében, de talán külön kiemelés is érdemel a gyermekkórus tökéletesre csiszolt, a profi énekkarok színvonalát idéző csodálatos szépségű hangzása, és Uzsaly Bence rendkívül szuggesztív, teljes átélést és a mű iránti hatalmas szeretetét kifejező vezénylese, ami – a Budapesti Kórus tagjaként – eddigi kóruséletem legnagyobb élményei közé emelkedett.

A viharos vastapsot és a ráadásként megismételt 4. tételt (Libera mel!) követően, mintegy levezetésként, Vedres Csaba József Attila: „Kész a leltár” c. versére írt, leheletfinom kórusműve szólalt meg az egyesített kórus ihletett tolmácsolásában, Uzsaly Bence egészen kivételes érzékről tanúskodó vezényletével.

RIESZ FERENC FELVÉTELE

Külön köszönet illeti meg a házigazda Szent Gellért Plébániát a templom szíves rendelkezésre bocsájtásért, ami – majdnem kör alakú elrendezésével – ideális helyszín volt az oratórium előadására. Úgy gondolom – a Nagyhéthez méltó zenei élmény után – lelkiemben gazdagodva mehetett haza a lelkes közönség és az előadók is.

Az előadás a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jött létre.

dr. Bozsai Gábor

Zeneiskolai Kórustalálkozó

a Budapesti Zeneiskolák Kórusainak I. Találkozóját

2017. április 1-én rendezték

Kodály Zoltán születésének 135. és halálának

50. évfordulója tiszteletére

A kórustalálkozó megszervezésének gondolata a budapesti szolfézs munkaközösség és vezetőik részéről már régebben megfogalmazódott, hiszen a zeneiskolákban a kórus, az alapfokú oktatás 5. osztályától a kötelezően választható tárgyak közé tartozik 1982 óta. A gyakorlatban már meglévő,

jól működő kamaracsoportokat bemutató találkozó létrehozása jogos igényként jelentkezett.

Ezt a hangversenyt a munkaközösségek mellett a ZETA és a Belső Pesti Tankerület támogatta, a sikeres esemény zenei gazdája *Szigetiné Horváth Zsuzsanna* tanszakvezető volt.

A találkozón kilenc kórus énekelt Pest különböző kerületeiből:

V., VI., VII., VIII., X., XIII., XV.

és a budai XXI-XXII. kerületből.

A repertoár nagyrészt Kodály Zoltán, Bartók Béla, Bárdos Lajos, Karai József műveiből állt, kevés régi zenével és két reprezentatív darabbal a romantika irodalmából (Mendelsohn és Liszt). A Kodály tételek javarésze népdalfeldolgozások, kánonok, biciniumok, egyszerű egyne-műkarok és egy epigrammából állt.

Az előadásokat az örömmelés, a tanult művek optimális megszólaltatásának igénye hatotta át mind az énekesek, mind a karvezetők részéről. A csoportok énekes létszáma 10 fő alatt, illetve kb. 20 és 25 fő között volt. Kivéve a Tóth Aladár Zeneiskolát (VI. kerület) *Gede Éva* karnagy vezetésével, ahol az összevont együttesben több mint 30-an énekeltek.

Örömteli volt a fiúk jelenléte is a különböző csoportokban. Dicséret illeti a „Poco a poco Kamarakórus” (V. kerület) egyetlen fiú előadóját, aki a Bárdos Tiszai dallamok vegyeskari darabjában öt lánnyal énekelt együtt.

Köszönet a Józsefvárosi Zeneiskola (VIII. kerület) igazgatónője, *Katonáné Malmos Edit* és csapata helytállásáért, akik a helyszínt és a találkozó sikeres lebonyolítását biztosították.

Az összkarok *Dr. Fazekas Ágnes* és *Gede Éva* karnagyok vezényletével, közel 100 énekessel szólaltatták meg fényes, zengő hangzással, az ünnepet méltán hirdetve: Kodály két népdalfeldolgozását és a Nagyszalonai köszöntőt.

Bár ezen a délelőttön díjat, helyezéseket nem kaptak az előadók, elmondhatjuk, hogy az örömmelés, az együttalkotás élményét éltük át.

A „ZETA a Tehetségekért” évváró koncertre két kórust delegáltak a szakmai vendégek:

Fischer Annie Zeneiskola Kamarakórusa,
karnagy: *Győriványi Katalin*

Tóth Aladár Zeneiskola Kamarakórusa,
karnagy: *Gede Éva*

Reméljük, hogy a jövőben több ilyen hangversenyt hallhatunk majd, melynek tradícióteremtő értéke lesz.

További jó munkát kíván,

Igó Lenke

Csillagszóró

Néhány emlékmorzsa

Mohayné Katanics Mária elhunya alkalmából

„...várom a csillagot...” – mondta sokszor egy pici lányka Baján napkeltekor a vízparton állva. „...és a csillag megszületik!”

Más volt mint a többi csillag, más és fényesebb. Nem állt meg, sietett. Útja felívelt az ég csúcsai felé. Ezt akkor még a kislány sem tudta.

Most elment *Katanics Mária*. Az esthajnal csillag pályája éjszakába fordult. A földön ne keresd, szellemmé vált. Kitörölhetetlen emlékévé mindenkinek, aki találkozott Vele, vagy aki csak egyszer is hallotta valamely kórusát, beszélgetett Vele, vagy megismerte gondolatait. És emlékezik Rá sok-sok tanítványa, hi-

szén egy fényes csillag szikráival teleszórja az eget, ahol nyomában új csillagok szülehetnek. Tőlük lesz fényes felettünk az ég addig koromfekete palástja.

Nem feladatom, hogy memoárt írjak. Tőlem csak annyi telik, hogy néhány morzsát összeszedjek Vele kapcsolatos emlékeimből a jóbarát, a volt zeneakadémiai évfolyamtárs, az Őt mindvégig mélységesen tisztelő kolléga jogán. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola karvezető főtanzakán KÖZÉPISKOLAI ÉNEKTANÁRI oklevelet kaptunk mindketten, 1952. június hó 30.-án. A végzős évfolyam nem volt nagy létszámú. Könnyen tartott össze minket egy olyan baráti légkör, ahol távol állt tőlünk a vetélkedés, soha nem emlegettük egymás hibáit, vagy kiugró sikereit. *Maresz* -ahogy hívtuk Őt, bár egy volt közülünk, de mindannyian tudtuk, hogy valójában fizikailag-szellemileg, muzikalitásban is kimagaslík csoportunkból. Közvetlensége mellett már kitűnt, hogy bizonyos aura veszi körül, melyet az is megérezhetett, aki erre nem volt fogékony, vagy csak először találkozott Vele.

Diplomaszerzés után szétszóródott az évfolyam. Ki itt, ki ott helyezkedett el, kicsit eltűntünk egymás szeme elől. Osztálytalálkozót ezekben az években megemlíteni sem lehetett. Nehezen szerzett diplománkhoz, de még életünkhöz is két kézzel kellett ragaszkodnunk. *Maresznak* először a VI. kerületben jelöltek ki iskolát, de úgy adódott, hogy sikerült a neves, de távolabbi Cinkotai Tanítónőképzőbe kerülnie.

Cinkota

Nem újonnan alapított iskolába, hanem patinás múlttal rendelkező intézménybe került. Az iskolát ugyanis még Eötvös József alapította 1870-ben Pozsonyban „Pozsonyi Magyar Királyi Állami Tanítónőképző Intézet” néven. Trianon következményeként a csehek 1919-ben az iskolát kiűzték Pozsonyból. Cinkotán kapott helyet a tanítónőképző, megmaradt diákjaival és tantestületével együtt. Neve még sokáig így szerepelt: „Pozsonyi Magyar Királyi Állami Tanítónőképző Cinkota”. Az Intézmény itt is megtartotta „pozsonyi szellemét”, és hamarosan a magyar iskolák dísze lett.

A zenei nevelés mindig fontos szempont maradt. A II. világháború után is híres tanárok irányították az ének-zenei nevelést, a kóruséneklést és a hangszer tanulást. E helyen csak pár nevet említek, több olvasó számára várhatóan nem lesznek ismeretlenek. *Darázs Árpád*, *Vajda Cecília*, *Tóth Mihály* és mások. 1952-től került ide **Katanics Mária**, aki az 1958/59-es tanévben búcsúzott az Intézménytől, ahol akkor szűnt meg a közép-fokú tanítónőképzés, és miniszteri rendeletre került főiskolai szintre. *Katanics* működésének 7 éve alatt zenepedagógiai téren országos fogalomná vált a „Cinkotai Képző”, és különösen utánozhatatlan kórusa, mellyel óriási sikereket ért el, különösen addig, míg zeneileg magasan képzett, szép hangú képzősök énekeltek a karban.

Elérhetetlen

Az 1950-es években – még a forradalom előtt – csodálatos hangverseny adott a Zeneakadémia nagytermében a száz főnél is nagyobb cinkotai kórus *Katanics* vezetésével. Sok Kodály-mű is elhangzott. A zsúfolt nézőtérben minden szám után óriási taps tört ki. Nem érdemtelenül. Különösen tetszett, hogy a kórus első soraiban a legkisebbek álltak, és mindent végig énekeltek. Ők a Tanítónőképző gyakorló iskolájának elemtáiból kerültek ki. Voltak 6-7-8 évesek is, a nagylányokkal azonos matróruhába öltözve. A színpadot kórusemelvényekkel együtt betöltötte Cinkota. A műsor végén olyan szűnni nem akaró dörgő tapsot kaptak, hogy a végülis levonult kórus eleje már a Zeneakadémia „kupolatermébe” vezető lépcsőn baktatott felfelé, mikor a teremben még mindig zúgott a taps. A karnagyot megközelíteni sem lehetett, olyan szoros gyűrűt fontak köré sikertől mámoros növendékei. Soha nem láttam addig a hálanak és ragaszkodásnak ilyen megindító példáját!

Maresznak gratulálni szerettem volna, de közelébe sem tudtam jutni. *Elérhetetlen* volt.

Mi a neved?

E történet, úgy emlékszem, az említett zeneakadémiai kórushangversenynek lett kedves utójátéka. A Mester, maga Kodály Zoltán is jelen volt. A műsor végén nagy ovációk közben felment a színpadra. A kórus elé állva köszönte meg a hallottakat, és néhány első sorban álló kis

énekessel kezét is fogott. Katanics Mária mindig mellette lépdelt, ha kellett, válaszolt Kodály kérdéseire. Az alt szólam előtt járt már, mikor megállt egy különösen ragyogó szemű, mosolygós kisfiú előtt, aki az egész műsort olyan lelkesen énekelte végig, amit nem lehetett nem észrevenni. Kodály megállt a matrózruhás fiúcska előtt

– *Hányadikos vagy?* – kérdezte tőle.

– *Harmadikos* – jött az öntudatos válasz.

– *És mi a neved?* – firtatta tovább a Mester.

– *KODAJ ZOLTÁN!* – vágta rá büszkén a kisfiú.

Nagy-nagy csodálkozással hallgatták a közel álló felnőttek, talán rosszul értette a kérdést a kisfiú, és a bácsi nevét mondta volna? Vagy tréfálni akart? Egyik sem! Kodály kicsit meghökkent, de *Maresz*, aki résen volt, sietett a válasszal:

– *...Őt valóban úgy hívják, mint a Mestert, bár „á” helyett „a”-val és „ly” helyett „j”-vel! Zolika egy cinkotai család kisebbik fia.*

Kodály elmosolyodott a kedves véletlen, és a tanárnőnél tartogatott „333 Olvasógyakorlat” egy példányát aláírva ajándékozta meg váratlan névrokonát. Zolika pedig csillogó szemmel kísérte tovább a Mester lépteit.

Törődöten

Az ötvenes években egy alkalommal Mátyásföld állomáson felszálltam a HÉV egyik Cinkotáról érkező kocsijára. Egyik sarokban megfáradt arccal, gondolatokba mélyedten mozdulatlanul ült egy megtörtnek látszó fiatal hölgy. Számára a külvilág nem létezett. Nehezen ismertem rá, de kétségtelenül *Katanics Mária* tanárnő volt az illető. Engem nem látott, én pedig megértettem: most nem! Nem szólítottam meg. Arcán az ismert kedves mosolyt a végtelen kimerültség barázdái váltották fel.

Mibe kerülnek hát a legendás cinkotai zenei nevelés és az országosan elismert kórus sikerei! Ezen az arcon látni lehetett. Az elhivatott tanár, a magát nem kímélő lélek-kertész, önmagát emészti fel, tanítványai virágba szökkenése érdekében!

Felkérés

Váratlan kérdést tett fel nekem 1959 tavaszán *Maresz*: nem jönnék-e helyébe tanítani Cinkotára? Ő ugyanis azzal, hogy a tanítónőképzés megszűnt, és számára a Cinkotára járás komoly nehézségeket kezdett jelenteni, nehéz szívvel, de úgy döntött, hogy Kodály ajánlására a következő tanévet a budai Szilágyi Erzsébet Leánygimnáziumban fogja kezdeni. Ott ugyanis a hírneves *Böhmné Sztojanovits Adrienne* énektanár már nyugdíj után volt, és most másodszor hosszabbította meg munkáját, de ősztől végleg távozik. Kodálynak is szívügye volt az iskola zenei nevelésének helyzete, ezért gondolt kiváló, egykori növendékére Katanics Mária-ra. Így csak egy akadály volt: A cinkotai igazgatótól megválni, ha maga ajánl valakit utódjául, és kezeskedik érte, szakmailag és emberileg egyaránt!

Így kerültem én a történetbe. Jómagam két évvel korábban nősültem, és véletlenül a cinkotai intézménytől nem messze, a XVI. kerületben telepedtünk le. Akkor második éve a VIII. kerületi Zrínyi Ilona Gimnáziumban tanítottam. A megoldás önmagát kínálta: nekem a városba járás, *Katanicsnak* a városból kijárási volt fárasztó és időtrabló, az igazi munka helyetti üresjárat! Hamarosan a városi kék autóbusz is kijárt Cinkotára, sőt éppen a Gimnázium előtt volt a végállomása. A sors tehát úgy hozta, hogy a dolgok elég természetes módon simultak egybe. 1959. szeptemberében Katanics Mária „Adi néni” helyén Budán, magam pedig Katanics utódjaként Cinkotán, akkor Általános Leánygimnáziumnak nevezett, valójában egy ideig még 12 évfolyamos iskolaként működő intézményben kezdtünk új tanévet. Magam egészen 1985-ig, tehát 26 évig voltam Cinkotán tanár, majd onnan – véletlenül? – Katanics kihúlt székebe a Szilágyi Erzsébet Gimnáziumba kerültem. Akkor már fővárosi szakfelügyelő voltam, munkámat onnan jobban tudtam ellátni, mint Cinkotáról.

Ennyi az egész

Szaktanácsadóként a II. kerület iskoláit jártam. Ének-zene tanárokat kellett meglátogatnom. A Marczibányi téri Kodály Zoltán Zenei Általános Iskolában tanított, akkor már többedmagával Katanics Mária is. Készséggel hívott egy órájára a 6. zenei osztályba. Munkám során addig már sok tanárt megismertem, sok órát láttam, és sokat már el is felejtettem. Láttam jót, nagyon jót, gyengébbet, vagy annak is alig nevezhető. Maresz órája semmihez, a tanár senkihez nem volt hasonlítható. Persze minden a helyén volt, mégis valahogy emelkedettebb volt az óra, a gyerekek megnyilvánulása, reagálásaik, énekük valami olyan többletet tartalmazott, amire máshol még nem láttam példát. Egy oka volt mindennek: a tanárból valami megmagyarázhatatlan sugárzás áradt. Ennek hatása alá kerültek a gyerekek és magam is. Minderre jelzót a mai napig nem találok. Katanics Mária tanárnő szavai, gesztusai, éneke, magyarázatai annyira egyediek voltak, hogy semmilyen kategóriába nem lettek volna sorolhatók, pedig csak önmagát adta. Olyan természetességgel, ahogyan a csillag kel fel, aztán megy a kijelölt útján, mert ennek így kell lennie.

Valami zenei lelkigyakorlaton voltam? Nem! Egy általános iskolai 6.-os énekórán. Közhelynek hangzik, de mert igaz, nem szégyenlem leírni: más emberként jöttem ki az óráról, mint ahogyan becsöngetéskor bementem. Váratlan ajándékot kaptam, gazdagabb lettem tőle.

A tanári szobában szürke szavakkal tudtam gratulálni az órához. Maresz így válaszolt: „...ezt kell megtanítani a gyerekeknek az iskolában, hogy olyat adjunk nekik, amivel egész életükben tudnak gazdálkodni, – és amit egész életükben szerethetnek. *Ennyi az egész!*”

Breuer János zenetörténésznek más a véleménye, Katanicsról írja egy helyen: „...A legmélyebben átél szellem mágusa Ó, ki karnagyként énekkarát, hallgatóit egyaránt rabul ejti”. Így már inkább „ennyi az egész!”

Gyertyák

Katanics Mária az egyik komlói "Kodály Zoltán Gyermekkorús Fesztivál" díszvendégeként volt jelen. Már sötét este volt, vacsoraidő. Az étterem ablakai alatt apró fények gyúltak ki, majd éteri hangok szólaltak meg. Katanics Mária osztályának növendékei gyűltek össze Komló Főterén – ki tudja, milyen módon –, hogy búcsút vegyenek legszeretettebb tanáruktól. Ennek az estének hangulata, a fehér gyertyák félkörében a maguktól megszólaló lányok éneke, a szebbnél-szebb művek sora, a jelenlevők számára évtizedek múltán is bizonyosan feledhetetlen emlékké vált.

Ma már csak egy képzeletbeli, de óriási, soha ki nem húnyó gyertya őrzi Mohayné Katanics Mária emlékét, de az egész ország számára
in aeternum amen.

Anker Antal

Dicsérni jöttem Tibort..., dicsérni, mert méltó ő a dicséretre

Vannak emberek, akiknek a mosolya évek, évtizedek múltán sem változik. Elmúlhat felettük az idő, mert az időnek éppen az a dolga, hogy elmúljon, jaj is lenne nekünk, ezerszeresen jaj, ha nem így lenne. De a mosoly, az megmarad. Ha a szem a lélek tükre, akkor a mosoly a lélek ablaka, amin keresztül megmutatja magát a világnak. És ha ez a mosoly, mint Tiboré is, megmarad az idők múlásával, akkor ez azt jelenti, hogy a lélek nem változik. A lélek: mosolyog.

Ilyennek ismertem meg Tibort több, mint negyven éve. Én húsz éves főiskolás voltam – ő harmincnyolc éves, fiatal tanár. Energikus, jókedvű, magabiztos tudású, de sohasem fölényes. Igazi muzsikusként példakép egy mindenre fogékony, kíváncsi fiatalember számára. És persze nemcsak számomra, voltunk ott – talán éppen a vele eltöltött időknél köszönhetően is egymásra találó, és azóta is jó kapcsolatban maradt ifjak néhányan, akikkel különösen jól szót értett.

Akadtt erre alkalom, hiszen a szorosabb értelemben vett tanár-diák viszony mellett már a főiskolai évek alatt, éppen az ő ajánlására kerülünk többen a *Schola Hungarica* gregorián kórusba, ahol tanár és diák, mint kórustag, egyenlő szerepet kapott. Különös világ volt ez: Kurtág György, Jeney Zoltán, Vidovszky László, Szabó Tibor, és mi, főiskolás sihederek ugyanabban a padban, Dobszay László és Szendrei Janka keze alatt. Valóban *schola* volt, iskola, a szó legszélesebb értelmében. Zenét, tudományt, kultúrát, viselkedést, barátságot, emberséget tanultunk, elsősorban a kórusvezetőktől, de egymástól is, ki kitől mennyit tudott, vagy akart felvenni. Micsoda tudásvágy és micsoda szerénység Tibor részéről: saját nemzedéktársai keze alatt énekelni, instrukciókat, tanácsokat, adott esetben kritikát elfogadni! Ezen a körön belül neki, életkora és kórustagsága kettősségből adódóan sajátos, generációkat összekötő szerep jutott. Ahol egy ilyen személyiség megjelenik, ott azonnal különleges légkört, aurát teremt maga körül, s Tibor a maga baráti, de nem bizalmaskodó, nemesen egyszerű közvetlenségével pontosan ezt tette.

Saját alapítású kamarakórusában azután személyiségének általunk megismerhető része megint új színekkel gazdagodva mutatkozott meg. A vezényletsben egyszerre volt intellektuális felfedező (és felfedezettő), érzékeny megvalósító és pontos eligazító, a társaságban pedig felszabadult és jókedvű mesélő. Itt, a saját felségterületén mutatkozott meg igazán, hogy zenei világa milyen gazdag, milyen széles skálán mozog az érdeklődése, és hogy konkrét zenei elképzeléseiben mennyire önálló tud lenni. És itt, ebben az oldott légkörben tudott igazán felszabadulni, a korkülönbség ellenére társunk lenni, vidámságban, mulatozásban. Mi, egykori kórustagok csak a munka kezdetén voltunk vele, útjaink azután az élet rendje szerint elváltak, csak távolabbról kísérhettük figyelemmel egyre növekvő sikereit, szakmai elismertségét, és kitartó munkáját. Ezt is jó szívvel fogadtuk, ő is, mi is, ezt az eltávolodást. Bármikor találkozunk ezután, mindig ugyanazzal az élénk érdeklődéssel fordultunk egymás életének történései felé. Ennyi év után talán nem illetlenség felfedni: a Tanárképző Intézetben, ahol minket tanított, az a szóbeszéd járta, hogy Tibor legszívesebben a karmesteri, zenekarvezetői poszton szeretne volna alkotóművészetét kiteljesíteni. Az akkori viszonyokat ismerve nem csodáltuk volna, ha vágyai be nem teljesülése némi keserűséget okozott volna neki; magunk között szólva, nem sok esélye volt akkoriban senkinek, hogy a jól bebetonozott karmesteri pulpitus-posztokra pályázzon. És mégis, ez a belső igénye végül olyan kiteljesedést nyert, amely – bizvást állíthatjuk – több eredményt hozott, mintha karmesterként egy többé-kevésbé jól egzisztáló, de a támogatói háttér esetleges döntéseinek kitétt zenekar vezetői posztjára került volna. Természetesen a konzi zenekarával végzett munkára, a fiatal muzsikusokkal adott hangversenyekre, lemezfelvételekre gondolok. Itt, a pedagógiai és művészi

munka vegykonyhájában Tibor fáradhatatlan munkája nyomán az ambíció és a szolgálat olyan értékes vegyülete született meg, amit a zene alkimistái – mint az élet vizét és a bölcsesség kövét – mindig is megtalálni óhajtottak: a művészi produkció közben átadott tudás, amely a személyes élmény ereje által nevel.

Dicsérni jöttem Tibort..., *dicsérni*, mert méltó rá, egy élet munkájával érdemelte ki mindannyiunk dicséretét és csodálatát. A nagy kérdések életünk végéig elkísérnek, anélkül, hogy választ tudnánk adni rájuk. Egy valamit azért biztosan tudhatunk: a szétosztott, továbbadott élet, az mindenképpen értékes élet, olyan, amiért érdemes élni.

Tiboré ilyen volt, hosszú, gazdag, értékes, igazi. És mert ilyen, utódaiban és tanítványaiban megmarad: *in aeternum. Amen.*

Soós András

Jótekonysági koncert Londonban a Nemzetközi Forrai Katalin-díj javára

Mintegy 80 főnyi hallgatóság gyűlt egybe március 17 – én a Magyar Nagykövetségen Londonban, hogy részt vegyen egy a 'Kodály Emlékév' égisze alatt megrendezésére kerülő rangos eseményen. A jótekonysági hangverseny a *Nemzetközi Forrai Katalin-díjat* alapító bizottság kezdeményezésére került meghirdetésre.

Immár hagyomány, hogy *Gilbert De Greeve úr* nemes gesztusként évente kínál zongorakoncertet a Forrai Katalin- díj javára. Idén Kodály és Schumann műveket hallhattunk tolmácsolásában.

Emlékeztetőül, a díj két évente kerül átadásra. Ezen eseményekről lapunkban már több alkalommal is beszámoltunk. A díjazott kiváló pedagógusok, országukban több évtizede kimagasló munkát végeznek a kisgyermekkorai zenei nevelés terén, követve Forrai Katalin felmérhetetlen jelentőségű pedagógiai munkáját. Az első alkalommal japán és francia pedagógusokat ünnepelhettünk. Akkor, a díj átadására Kecskeméten került sor. 2015-ben magyar és amerikai díjazottakat köszöntöttünk a Nemzetközi Kodály Társaság szimpóziumán, Skóciában. Idén nyáron kanadai zenepedagógust díjazunk – és a nemzetközi díj átadására ez alkalommal a kanadai Edmontonban kerül majd sor, a 23. IKS szimpózium keretén belül. A jótekonysági rendezvények során összegyűlt összeg minden alkalommal az NFK-díj két évente történő odaítélését követően, átadásának hivatalos ceremóniáit hivatott segíteni, támogatni.

A londoni koncerten idén márciusban Forrai Katalin családja képviselőjében, tiszteletbeli vendégként, *Vikár Tamás* volt jelen feleségével és kislányával. A díjat alapító bizottság nevében köszönetünket tolmácsoljuk

Szalay-Bobrovniczky Kristóf nagykövet úrnak is, hogy lehetővé tette a hangverseny létrejöttét, otthont adva a koncertnek, valamint jelenlétével megtisztelte a szép eseményt mely maradandó élményt nyújtott a jelenlévők számára.

Köszönjük!

A Nemzetközi Forrai Katalin-díjat alapító bizottság hazai képviselője

M. Dietrich Helga

Mary Place, a Nemzetközi Forrai Katalin Díjat alapítóbizottság elnöke köszönti a jótékonysági koncert résztvevőit

Az est szólistája Gilbert de Greeve úr (Belgium)

A koncertet követő fogadáson: Szalay-Bobrovniczky Kristóf nagykövet úr, Gilbert De Greeve, Vikár Tamás, Pataki Eszter és Mary Place

„Mégkéssett melódiák...”

Vikár László

1929. június 8.

88. születésnapjára

Hosszú ideje visszavonultan él már, távol a nyüzsgő világ zajától, életútjának emlékeit sorjázza magában.

Egyre kevesebben vagyunk már, akik *Vikár László* és felesége *Forrai Katalin* életútjával párhuzamosan róttuk a XX. század sokszor gyötrelmes, máskor gyönyörűségeit. Pályánk, akár tudományos, akár előadóművészi lett, mindig szorosan összefüggött a pedagógiával. Lehet, hogy ez volt számunkra Kodály Zoltán személyes példája? Biztos.

Vikár László szintén tanárként kezdte, amennyiben a Zeneakadémia Középfiskolai Énektanárképzőjébe járt, majd tudósként folytatta, s később ismét bekapcsolódott a tanításba, amikor a Zeneakadémián népzenei tanított, ahogy mestere is ezt tette sok évtizeddel korábban.

A szombathelyi születésű fiatalember a budapesti Zeneakadémián Kodály Zoltán tanítványaként folytatta szakmai tanulmányait, s került a Magyar Tudományos Akadémia népzene-kutató csoportjába előbb aspiránsként, majd tudományos munkatárs és titkárként, végül mikor a csoport Kodály halála után a Zenetudományi Intézetbe került, igazgató helyettesként folytatta munkásságát. Ez utóbbi előbb a magyar népzenei jelentette, majd hozzáfogott keleti rokonaink népzenejének a helyszínen történő kutatására.

Így ismerhettük meg – cseremis, csuvas, baskír, votják, a Volga-menti népek, török, finnugor zenei anyagok hangzásvilágát. – A kutatás eredményét, Tudományos Kiadványok sorát jelentette. Az angol nyelven könyv alakban megjelent művek, engem Bartók Béla örökérvényű tudományos munkásságára emlékeztetnek. Amikor is amerikai emigrációja idején a New Yorki Columbia Egyetemen dolgozva megjelentette egyedülálló munkáját – a Román Népdalok Tudományos kiadását.

Vikár László egyik legérdekesebb honi kutatása az volt, amikor Kodály Zoltán elküldte ugyanazokra a területekre és adatközlőkhöz, ahol annak idején ő maga gyűjtött – például Karádra. – Mester és tanítványa viszonya igen közvetlen volt, Kodály sokat várt Vikártól. Meg is kapta azt, amire számított! Arra a területi munkára küldte, jelesül a Szovjetunióba,

ahol ezeknek a kis töredék népeknek, népcsoportoknak megközelítése igencsak nehéz és körülményes feladatot jelentett. Mari, cseremis, csuvas, finn népdalokat Kodály korábban is gyakran felhasznált műveiben. A Hegyi cseremis népdalok – akkor *Török Erzsébet* előadásában – Vikár kutatásai nyomán „nyertek polgárjogot”.

A hatvanas évek után sokáig jártuk többen a világot: Európát, Észak Amerikát, hogy egyrészt a magyar népzene, másrészt a Kodály által meghatározott igényes, újszerű zenepedagógiai koncepciót ismertessük meg az érdeklődőkkel.

E tevékenység második része az alapelvek helyi alkalmazása volt, mely munkában a Vikár László – Forrai Katalin házaspárnak elévülhetetlen érdemei vannak. Nélkülük nem lenne se Nemzetközi Kodály Társaság, de még Kodály Intézet sem.

Adjon a Teremtő jó egészséget, és még örömteli éveket tudós Barátunknak!

Ezt kívánta 2017. május 10-én, ...

Szőnyi Erzsébet

Megkésett jókívánság...

Vikár László 2017. május 12-én csöndben eltávozott a földi léttől.

„Nem halt meg, hanem aluszik” (Lukács 8/52)

Gazdag életműve örökre velünk marad.

Felsorolás a teljesség igénye nélkül:

Népdalgyűjtő munkássága:

A Volga-vidéki mari népdalgyűjtés

Votják trikord dallamok

Archív típusok a finnugor dallamokban

A finnugor népek zenéje

A magyar népzene finnugor és török kapcsolatai

Cseremis és magyar zene kapcsolata

A kazányi tatárok zenéje

Népzene gyűjtés Baskíriában

Mordvin siratók

Tudományos könyveinek megszámlálhatatlan a sokasága.

VII. Váci Nemzetközi Gregorián Fesztivál

2017. július 6-9

„*Vocem iucunditatis, annunciate...*”
„*A vidámság hangját hirdessétek...*”

A rendezvény gerincét a *liturgikus alkalmak*, a szentmise és a zsolozsma imádság adják, mivel ott tapasztalható meg igazán a gregorián ének imádságos lelkülete és művészi értéke. A szentmisék állandó részeinek éneklésébe éppen ezért mindenki bekapcsolódhat.

Ez alkalommal kiemelt jelentőséggel, kilenc alkalommal szólal meg az énekelt *zsolozsma*, és a *reformáció 500 éves évfordulójára* való tekintettel, protestáns testvéreinktől is hallhatunk énekelt gregorián zsolozsmát.

A Fesztiválon résztvevő két földrészről, tíz országból érkező 24 schola *hangversenyeken* is fellép – többségük Budapesten, Zebegényben, Szentendrén, az evangélikus templomban, Gödöllőn és Felsőgödön is hallható lesz – bemutatva a gregorián éneket. Öt koncerten átíelve szólalnak meg azok a mise énekek, amelyek Advent és a Karácsonyi ünnepkörhöz kapcsolódó *proprium* tételek. Minden együttes elénekli a Fesztivál mottójául választott *Vocem iucunditatis inrruitust*, érdekes összehasonlításra is alapot adva ezzel. Végül a gregorián, amely dallamai révén alakította az európai zeneművészetet, a szombat esti hangversenyen úgy szólal meg, mint a többszólamú zene gyökere és ihletője.

Béres György 2017. január 22-én, a Magyar Kultúra Napján az Egyetemes Kultúra Lovagja kitüntetéssel vehette át.

VÁCI PROGRAMOK

JÚLIUS 6. CSÜTÖRTÖK

10:30 **Veni Creator és ünnepi megnyitó gregorián szentmise – Barátok temploma**

A szentmisét bemutatja Dr. Beer Miklós váci megyés püspök

Orgonál Harmath Dénes

Közös ének: IV. mise, Veni creator, Jesu dulcis memoria

12:00 **Sexta (1) – Barátok temploma**

Énekes szolgálatot végez a Schola Sancti Pauli (Magyarország)

- 15:00 Nona (2) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Cantate et Iubilate (Magyarország)
- 15:30 Előadás (A) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Barsi Balázs OFM: A gregorián ének lelkesége (magyar nyelven)
- 17:00 Előadás (B) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Dr. Sztankó Attila: Neumák, jel és értelmezés (magyar nyelven)
- 17:30 Előadás (C) – Credo Ház (Kossuth tér 4.)**
Dr. Fodor Gabriella: Liturgiák Könyve – a Codex Calixtinus gregorián repertoárja (magyar nyelven)
- 19:30 Koncert I – Fehérek temploma**
Schola Gregoriana Budapestinensis (Magyarország) – Béres György
DOMINICA PRIMA ADVENTUS Advent 1. vasárnapja
Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim
DOMINICA SECUNDA ADVENTUS Advent 2. vasárnapja
Schola Cantate et Iubilate (Magyarország) – Sapszon Ferenc
DOMINICA TERTIA ADVENTUS Advent 3. vasárnapja
- 21:00 Matutinum (3) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végeznek a Gödöllői Premontrei Szerzetesek (Magyarország)

JÚLIUS 7. PÉNTEK

- 09:00 Laudes (4) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország)
- 10:00 Előadás (D) – Piarista Gimnázium Díszterme (Konstantin tér 6.)**
Prof. Dr. Stephan Zippe: A gregorián ének megszólaltatása szemiológia nélkül és a szemiológia ismeretében (német és magyar nyelven)
- 11:00 Előadás (E) – Piarista Gimnázium Díszterme (Konstantin tér 6.)**
Dr. Ferenczi Ilona: A gregorián ének az evangélikus liturgiában (magyar és német nyelven)
- 12:15 Sexta (5) – Piaristák temploma**
Énekes szolgálatot végez a Schola Gregoriana Budapestinensis (Magyarország)
- 15:00 Előadás (F) – Piarista Gimnázium Díszterme (Konstantin tér 6.)**
Sapszon Ferenc: Szempontok a gregorián ének megszólaltatásához (magyar nyelven)
- 16:30 Koncert II – Barátok temploma**
Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy
DOMINICA QUARTA ADVENTUS Advent 4. vasárnapja
Schola Cantorum (Németország) – Stephan Zippe
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN VIGILIA Karácsony vigiliája
Voces Gregoriana Cassoviensis (Szlovákia) – Jan Velbaczky
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN NOCTE Éjféli mise
- 19:30 Koncert III – Fehérek temploma**
Schola Antiqua (Spanyolország) – Juan Carlos Asensio Palacios
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN AURORA Pásztorok miséje
Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl
IN NATIVITATE DOMINI AD MISSAM IN DIE Karácsony ünnepi mise
Capella Gregoriana (Japán) – Veronika Hashimoto
SANCTE FAMILIAE IESU, MARIA ET IOSEPH A Szent Család ünnepe

JÚLIUS 8. SZOMBAT

09:30 Laudes (6) – Piaristák temploma

Énekes szolgálatot végez a Schola Academica (Magyarország)

12:00 Sexta (7) – Barátok temploma

Énekes szolgálatot végez a Consortium Vocale Oslo (Norvégia)

12:15 Koncert IV – Barátok temploma

Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország) – P. Maurizio Verde OFM

SOLLEMNITAS SANCTAE DEI GENETRICIS MARIAE Szűz Mária, Isten anyja

Schola Resupina (Ausztria) – Isabella Köstler

DOMINICA SECUNDA POST NATIVITAM Karácsony utáni 2. vasárnap

Exsultate Cantores (Magyarország) – Tóth Márton

IN EPIPHANIA DOMINI Vízkereszt ünnepe

16:00 Flashmob a város különböző helyszínein (kiállításokon, Fehérek temploma előtt, stb.)

18:00 Vesperas (8) – Evangélikus templom

Énekes szolgálatot végez a Budafoki Református Egyházközség Kántorátusa (Magyarország)

19:30 Koncert V – Dóm

1. rész

Schola Cantate et Iubilare (Magyarország) – Sapszon Ferenc

IN BAPTISMATE DOMINI Urunk megkeresztelkedése

Consortium Vocale Oslo (Norvégia) – Alexander Marcus Schweitzer

IN PRAESENTATIONE DOMINI Urunk bemutatása, Gyertyaszentelő

Boldogasszony

2. rész

A gregorián ének a többszólamúságban

Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy

Schola Academica (Magyarország) – Héja Benedek, Merczel György, Mizsei Zoltán

Cantate, Iubilare et Exsultate Cantores (Magyarország) – Sapszon Ferenc

JÚLIUS 9. VASÁRNAP

08:30 Tertia (9) – Piaristák temploma

Énekes szolgálatot végez az Exsultate Cantores (Magyarország)

09:00 Koncert VI – Piarista Gimnázium Díszterme

Váci Székesegyházi Kórusiskola Gaudia Scholája és a Schola Gregoriana Vaciensis (Vác)

– Verbay Zsuzsanna és Verbay Zsolt

Schola Veritas (Szolnok) – Szabóné Polgár Edit

Schola Gregoriana Diosdiensis (Diósd) – Sirákné Kemény Kinga

Szent Ignác Jezsuita Szakkollégium Scholája (Budapest) – Ruthner Judith

Gaudium Carminis (Isaszeg) – Surmann Mária

Schola Sancti Pauli (Pécs) – Fodor Gabriella

11:30 Ünnepi záró gregorián szentmise, Te Deum

A szentmisét bemutatja Dr. Ternyák Csaba egri érsek

Orgonál: Horváth Márton Levente

Közös ének: XI. mise, I. Credo

DOMINICA XIV IN TEMPORE PER ANNUM Évközi XIV. vasárnap

DELEGÁLT PROGRAMOK

JÚLIUS 6. CSÜTÖRTÖK

Budapest Szt. Mihály templom 1056 Budapest Váci utca. 47.

19:00 Koncert

Schola Antiqua (Spanyolország) – Juan Carlos Asensio Palacios

Schola Gregoriana Maynooth (Írország) – Darina McCarthy

Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl

JÚLIUS 7. PÉNTEK

Zebegény Katolikus templom 2627 Zebegény Petőfi tér 5.

18:00 Koncert

Schola Resupina (Ausztria) – Isabell Köstler

Schola Gregoriana Assisiensis (Olaszország) – P. Maurizio Verde OFM

Budapest Jézus Szíve templom 1085 Budapest Mária utca 25.

19:00 Gregorián szentmise

19:30 Koncert

Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim

Consortium Vocale Oslo (Norvégia) – Alexander Marcus Schweitzer

JÚLIUS 8. SZOMBAT

Szentendre Evangélikus templom 2000 Szentendre Bükkös part 2.

19:00 Koncert

Pueri Cantores of Daegu (Dél-Korea) – Sr. Catharina Kim

Schola Gregoriana PIMS (Olaszország) – Franz Karl Prassl

Gödöllő Premontrei Kápolna 2100 Gödöllő Fácán sor

19:00 Koncert

Voces Gregoriana Cassovienses (Szlovákia) – Jan Velbaczky

Capella Gregoriana (Japán) – Veronika Hashimoto

Schola Cantorum (Németország) – Stephan Zippe

Felsőgöd Katolikus templom 2132 Felsőgöd Bozóky György tér

19:00 Koncert

Gloria Dei – Homo Vivens (Szlovákia) – Gloria Braunsteiner

Schola Minor (Szlovákia) – Sylvia Urdova

Verbum Domini (Szlovákia) – Gloria Braunsteiner